

me, corporis & substantie, ut in *Authen. de Armis in princ.* & notat gloss. 1. in l. unic. *Cod. publica lictitia lib. 12.* quo etiam fit, ut hæc doctrina pariter non sit à Christo, qui venit in mundum, ut pacem doceret, c. *Nisi bella* 23. q. 1. sed potius ex diabolo, qui est pax emulus, & sator zizaniz, ut in *Extravag. Super cathedram*. 8. *Ab olim de sepult.*

Trigelimum quarum fundamentum sumitur ex sexto absurdo, nempe quia secundum hanc doctrinam licitum est sequi opinionem oppositam modò illis sint probabiles & seculo scandalo, modo judicare secundum unam, modo secundum aliam, ut tenent Autores supra citati num. 31. Hoc autem esse per quam absurdum sic ostenditur evidenter. Ex contrariis opinionibus oportet unam semper esse veram & alteram falsam, ut patet in 4. *Metaph. 6. & docet S. Thomas, quodlib. 8. art. 13.* Quamvis autem qui stetit se ad unam tantum partem, quam putat esse probabilem, possit eligere falsum, quia humanum iudicium fallere sæpe contingit & falli, c. *Lator & c. Coniungunt de re iudic. c. Si quis non recto 24. quæst. 3. c. A vobis, il. 2. de sent. excomm. tamen potest etiam eligere verum, cum probabilitas indifferenter se habeat ad verum & falsum, ut in 1. *Magnor. moral. c. 33.* & constat ex dictis sup. num. 73. & 90. Idque verisimile est, si rationes utriusque opinionis æquo libræ pendat iuxta textum in c. *De sentent. & re iudic. lib. 6.* & eligat. probabiliorem & meliorem rationibus subnixam, ut in c. *Capellanus de feris & c. Item pretium instituit de empr. & vend. juncta l. 1. ff. eod. Verum qui consultit, & iudicat secundum utramque in rei veritate, necessariū sequitur falsum, ut patet ex Philo sopho in 2. *Perihern.* & docet idem D. Thom. in 1. p. q. 17. art. 4. Etenim probabilitates harum opinionum oportum consistunt in lineis contradictoriis, ut patet in 4. *Metaph. cap. 6.* Nam probabilitas opinionis in se vera est in linea veritatis, saltem ex parte rei: probabilitas vero opinionis in se falsa est absolute in linea mendacii: Non enim habet fundamentum in re, sed in obcuritate intellectus circa eam speculantis: Atque ita ex tenebris intellectus deducitur suspensio pro vero id, quod in se est falsum. Et idem nec est duratura, nisi quamdiu duraverint tenebre intellectus, ut in 1. *Postter. cap. 26.* Non est igitur credendum voluisse Deum in Ecclesia hanc deceptionem permittere, ut ferè in qualibet materia fas sit cullibet sequi, quod necessarid est falsum non solum materialiter & quoad Divinum Iudicium, quod veritati, que non fallit, nec fallitur, semper innititur, ut habetur in d. c. *A vobis & in 9. Spiritus Sanctus 1. q. 1.* sed etiam formaliter respectu intellectus humani, qui quamvis non distinguat quænam opinio ex duabus oppositis sit falsa, tamen certus est naturaliter in una ipsarum falsum latere, cum impossibile sit utramque esse veram, ut in 4. *Metaph. d. c. 6.* & per D. Thom. loc. cit. Unde sequendo utramque sequitur necessarid id, quod certò scit esse falsum. Et quemadmodum qui miscuit venenum in una ex duabus potionibus & oblitus est in quâ portione illud miscuitur, quamvis seorsim possit probabiliter estimare hanc vel illam non esse veneno admixtam, tamen si sumat utramque certus est formaliter se sumere venenatam; ita qui consultit, vel iudicat secundum oppositas opiniones probabiles, formaliter certus est se pro una parte sequi falsum, licet propter imbecillitatem intellectus humani non discernat, quâ in parte falsitas reperitur, ut egregie declarat Bart. in l. *In ambiguo, num. 2. ff. de reb. dub. Et hæc est ratio cur advocato non liceat pro utraq; parte scienter patrocinari, quia scilicet ex una parte semper tueretur injustam causam scienter. Et hæc est veritas, ut inquit Silvester in *ver. advocatus num. 7. §. 13.* Quomobrem doctrina hæc nova, que docet sequi falsum, non est à Deo, quia Deus nec formaliter, nec materialiter potest esse autor falsitatis, cum sit ipsa veritas. Joan. 14. c. *Si consuetudinem 8. dist. 8.* Sed potius ex diabolo, qui est pater mendacii.***

314 Joan. 8. 44. Archid. in c. *Nervi num. 1. 13. dist.*

Trigelimum quintum fundamentum sumitur ex septimo absurdo, quod est de scandalo, quia hæc doctrina vix ad praxim sine scandalo deduci potest: nam secundum eam fas erit marito modo adhære uxori suæ, & ab ei debuit exigere sequendo sententiam probabilem validitatis Matrimonii: modò ei debuit denegare, illamque dimittere ut concubinam, & aliam ducere pro libito suæ voluntatis sequendo contrariam opinionem æquæ, vel magis probabilem nullitatis Matrimonii, secundum ea, que leguntur, & notantur in c. *Inquisitioni de sentent. excomm. & in c. Litteras de restit. spoliat.* frequentissimè enim qui nuper scripserunt tractatus de Matrimonio recentent oppositas opiniones asserendo utramque esse probabilem, aut unam probabilem, & alteram probabiliorern, etiam ubi de sordere Matrimonii agitur. Item licebit Advocato in eadem causâ patrocinari tam pro alore, quam pro reo, si uterque habeat pro se rationes suasibiles, contra text. in l. 1. c. De

Advoc. divers. judic. in l. Athletas, §. penult. ff. De his qui notantur infamia, & in c. f. n. 2. quæst. 3. Gloss. Germinian. & Præpositus in c. *Disciplina 45. dist.* Et tamen Bald. conf. 94. *sciendum est in fin. lib. 4.* quia suspicabatur in eodem articulo prius consuliisse, & copiam consilii non invenerat, ut libi esset contrarius, nobiscum consilere etiam pro eâ parte, in quam ex probabilibus rationibus inclinabat; quia inquit contrarietas turpis est in Doctore. Item licet iudici in eodem articulo nunc proferre sententiam absolutivam, nunc condemnatoriam, & judicare pro amico adversus ea, que dicuntur infra n. 355. cum tamen non desit, qui ex antiquis ita horretur: Si vis æquam sententiam ferre; neminem eorum, qui iudicio assunt, cognosce, sed nudam ipsam, simplicemque veritatem; ut ex Constantino Armenopolo refert Menoch. *de arbit. jud. in princ. tractatus in exhortatione ad iudices.* Unde Baldus relaxat à Boer. *de off. 155. n. 27.* Duabus, inquit, amicis in duabus contrariis opinionibus existentibus, sanctum est pro veritate pugnare. Et quamvis, ut idem Bald. refert in hoc cap. n. 10. Joan. Andr. *de unum prudent. consilium,* ut quando opiniones sunt ita diversæ, ut in utramque partem possit probabiliter inclinari, debeat quis conari, ut habeat Iudicem propositum; hoc tamen non idem dixit, quod liberam sit iudici pro utraq; opinione sententiam ferre, sed quia hoc casu probabiliter potest contingere ut iudex amicitia ductus declinet in unam tanquam probabiliorern. c. Quatuor modis, & c. Quicunque 11. q. 3. Nam cum in dubio est animus, &c. ut advertit Boer. loc. cit. & propterea Bald. ubi sup. post illa verba: debet quis conari ut habeat iudicem propositum; immediatè subiungit: non dico claudicantem, quia iudex & iudicium claudicare non debent. Licebit denique consilio secundum hanc doctrinam consilium Regi, ut bellum gerat contra rebellem & simul consilium rebellis, ut armata resistat Regi bellum gerenti, si uterque habeat opinionem probabilem sibi faventem, & tamen certum est bellum ex utraque parte iustum non dari, ut ostensum est supra in 33. fundamentum & defensionem non competere illi, qui potest iustè, & impune offendi, secundum communem sententiam, de qua testatur Claudius de Seyfel. in l. *Ut vinu in lecturis num. 26. ff. de iust. & iur.* Que factò omnia, & sexcenta alia similia, nemo sani capitis incipitibus absurda esse, & scandalosa, & idem vitanda, c. 2. *de præscript. c. Ad aures de temp. ordin. cum concord. de quibus in gloss. in ver. Scandalo.*

Trigelimum sextum fundamentum sumitur ex octavo absurdo, nimirum quia quam enormiter hæc doctrina in dies lædat libertatem, immunitatem Ecclesiasticam Dei Ordinatione, & Canonica Sanctionibus constitutam, deplorandum est magis, quam commemorandum; quando quidem suborâ aliqua de his controversiæ, Principes seculares nihil ex arbitrio suo faciunt, sed quod sibi liceat, percontantur à Theologis, quos ad sua desideria coarctant iustitiam sibi magistros. Hi vero ut se præbeant zelatores laicalis iustitiæ prius tenebunt aures, & querentes que sua sunt, non que Jesu Christi, ut plurimum quid Divina Scriptura, Sacri Canonis, & probata Concilia ea de re statuunt parum investigantes, tantum laborant in perquirendo aliquam Doctorem, qui in eo articulo amplectatur opinionem iudicium seculari faventem, aut saltem affirmet illam esse probabilem; eoque modicè cum difficultate reperto (in tantâ enim Scriptorum huius seculi multitudine nunquam desunt, qui palam Potentibus adulentur, & Jurisdictioni Ecclesiasticæ sint infensi) protinus consulunt, suadentes Principibus & Magistratibus secularibus, ut opinio illa liberè utantur. Et ex hac potissimum radice, ni fallor, provenit, ut multi censuris Ecclesiasticis irretiti, despiciant absolutionem à Sede Apostolica obtinere, nec abutiantur à perceptione Sacramentorum, existimantes se tutos esse in conscientia & tamen manifestum est magistrorum consilia, que dantur contra præcepta legis, & contra id, quod publice tenetur per Ecclesiæ autoritatem, à peccato erroris non excusare, ut per D. Thom. d. *quodlib. 3. art. 10. & quodlib. 8. art. 13.* Undè fieri oportet hanc doctrinam non esse à Deo, cum tam crebro occasione præbeat convellendi iura, & privilegia Ecclesiæ. Ad hoc c. *Concilia, §. hinc 17. dist. c. Quis dubitet, c. Duo sunt & c. fin. 96. dist. & c. 1. De immunit. Eccles. lib. 6. cum multis concordantibus.*

Trigelimum septimum fundamentum deducitur ex nono absurdo: nempe quia hæc doctrina reddit homines ignavos eosque ab omni studio contemplandæ veritatis abducit. Nam ubi primùm quis in aliqua controversiâ morali intelligit extare opiniones probabiles & se habere libertatem sequendi quam maluerit: licet minus probabilem ac minus tutam, non laborat pro veritate ulterius assequenda; quo fit, ut hoc seculo pauci veniante profundæ scientiæ; qui velut splendor effulgens Firmamenti & velut stelle in perpetuis æternitates, mansuri ad Justitiam valeant plurimos erudire:

secundum quod legitur in c. *Super Specula de Magistris.* Imò ut ait Bald. *conf. 343. num. 4. lib. 1.* Actus argumentandi est apud ininitos: conclusio respondendi & medicina sanandi apud paucos. Confer textus in c. *Nec mirum existi. nec potestas, libi i. Semper dissentent & nunquam ad firmitatem veritatis perveniunt 26. quæst. 5.* Addit Julius Mercurius de *probabilitate opinionum part. 3. art. 4.* Futurum esse, ut admissio usu profabiliarum, Libri qui tractant de morali materiâ, brevi tempore contemptibiles fiant: imò, tota scientia moralis contemptu habeatur; nam casus qui poterit unicuique occurrere, aut erit facilis aut difficilis; si facilis, non erit opus studio nec resolutione Librorum pro ejus resolutione; si difficilis, jam experitur difficultatem propositionis ex eo provenire; quia utrinque sunt rationes suasibiles: ut habetur i. *Topicar. cap. 9. in princ.* Undè statim atque aliquis apprehendit casum propositum esse difficilem: simul etiam apprehendit illum esse pro utraque parte probabilem & sine alio studio ad quem maluerit pariter, tutâ conscientia se applicabit. Ad quid ergo pro dirigenda conscientia desudare ac Libros volvere labore supervacuo, c. fin. 7. quæst. 1. gloss. ult. in c. *Charitatem 12. quæst. 2.*

322 Trigelimum octavum fundamentum sumitur ex decimo absurdo quod est de relaxatione conscientie. Nam cum sensus hominis non sint ad malam, Genes. 8. c. *Omnia atas 12. quæst. 1.* ex libertate eligendi quamcumque opinionem probabilem fit, ut plerique eligant opiniones prius rientes auribus & indulgentes sensui, c. *Nec mirum vers. Hæc potestas 26. quæst. 5.* Undè plurimum relaxantur Fidelium conscientie & frangitur nervus Ecclesiasticæ Discipline, c. *Disciplina 45. dist. gloss. in c. 2. §. Nulla quoque in ver. Consuetudine de penit. & remis. lib. 6. & in c. fin. in ver. Rationalibus prope fin. De consuetudine observatum est; namque homines alogium in jejuniis auteros, à sanctâ observatione destitit: auditus Scripturam nostræ temporis opinionibus jejuniandi obligationes relaxantibus: ut dicemus infra in 40. fundamento sub num. 336. vers. Obligaciones contra ea que in hac ipsâ jejuniâ materiâ conculcavit Pontifex in c. 1. de observ. jejuni. Et nonnulli qui parati erant relinquere occasione proximam peccandi, modum invenerunt in ea perseverandi: postquam audierunt Sententiam Autoris affirmantis non modò esse licitum in hujusmodi occasione manere, sed etiam in eam ultro se conciere ob spirituale aut temporale finem aut proximi bonum: ut patet eod. num. 336. vers. *Tamen si.* Et similitè alii qui propulerunt de domo concubinam ejicere, ad propositum recesserunt: auditâ alterius Theologi sententiâ, asserentis concubinarium non teneri eam repellere; sed tantum polliceri se cum ipsâ non peccaturum, quando eâ dimissis tristitia vitam duceret: ut pariter inferius patebit eodem num. 336. vers. *Concubinarium.* Item alii qui (quantum humana fragilitas patitur) consueverunt cum internâ attentione Missam audire atque Officium Divinum recitare: facti sunt omnem sollicitudinem & scrupulum deposuisse, postquam intellexerunt fastidienter præcepto Ecclesiæ Missam audiendo & Officium recitando: etiam cum distracçãoe voluntaria, eò quod Ecclesia non possit præcipere ut assistant & recitent cum attentione seu devotione internâ: quod affirmant Egidius Coninch. de *Sacram. in 31. quæst. 83. art. 6. num. 291. & 297.* Paulus Laym. *tract. 7. c. 3. num. 2.* Henric. in *Sum. lib. 9. c. 52. num. 3.* in *gloss. Litterâ P. Quorum tamen opinionem nec veram nec probabilem esse latissimè ostendimus in c. Dolentes, à num. 17. usque ad num. 67. de celebr. Missar. Rursus paucis ab hinc amix quidam Regularis auditâ opinione, quam nonnulli Autores probabilem dicunt: quod Summus Pontifex non possit Regularibus ad præscriptum Regulæ reformationem indicere præter consuetudinem que in Religione vigeat, tempore professionis emisse: auli sunt debitam mandatis Apostolicis obedientiam denegare. Et tamen nedum hoc casu in quo hujusmodi opinio est manifestè falsa & contra c. *Ex parte de Regular. c. Revolentes & ibi dixi num. 7. & 9. & c. fin. de stat. Monach. & contra Concil. Trid. c. 1. sess. 25. de Regular. ferè etiam si esset dubia: nihilominus, parendum esset propter bonum obedientiæ, c. *Quid culpari in fin. 23. quæst. 1. gloss. fin. in c. 2. De major. & obed. Et profectò si quis intelligat secundum unam opinionem se non teneri votum Religionis adimplere aut dampnum illarum recitare; aut usus acceptas restituere, vel quid simile; & liberum sibi esse utramlibet opinionem amplecti cum securitate conscientie: quis credat eum velle servituti Religionis se mancipare aut reputare se restitutionis onnxium, cum ab his possit se eximere eligendo opinionem minus probabilem sibi faventem, relicta contrariâ probationi? habituri ac tutiori? Præterit verò, quia multi affirmant in conflictu opinionum probabiliū posse virum doctum, relicta opinione quam probabiliorern credit iuxta probabilem consilium quando penitentem eximit ab obligatione restitu-****

tionis & aliâ quâcumque; secus autem quando ipsum ad quipiā obligat. Atque ita secundum hanc Theoricam, Confessores & Iudices animarum sequi non possunt opinionem minus probabilem, quando illa est strictior & securior pro salute animæ penitentis; sed solum quando est laxior & periculosa: quod affirmant Valquez in 1. 2. *dist. 62. c. 9. num. 47.* & Salas in 1. 2. *tract. 8. dist. unic. sess. 9. num. 85.* Quinimò (quod hæcenus non est auditum) Confessorem teneri opinionem liberantem & largiorem minime tutam declarare penitentem de illâ interroganti: scripserunt idem Salas ubi supra & Sanchez in *Decal. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 47.* Ac demùm in conscientia tutum esse illum qui propositum habet varios Doctores consulendum, donec aliquem iuxta desiderium suum respondentem inveniat: Autor est idem Sanchez d. c. 9. num. 29. Licet hunc in pessimo statu esse, rectius asserit Adrianus in 4. *de rest. quæst. de præscript. dub. 1. vers. His præmissis & Navar. in manual. c. 17. num. 83.* Vide ergo per quam latam viam ducantur penitentes à defensoribus probabiliorum; & tamen Dominus ait Matth. 7. 14. *Quam angusta porta & arcta via est qua ducit ad vitam; & pauci sunt qui inveniunt eam:* quarè nostro seculo verificata videtur verba Apostoli 2. ad Timoth. 4. *Erunt enim tempus cum sanam Doctrinam non sustineant &c.* Quom locum præclaret ad rem nostram explicans Beatus Dionysius ait: *Erunt enim tempus cum homines sanam, id est animarum languorem, sanantem Doctrinam non sustineant, id est patienter non audient; sed ad sua desideria, id est ut ea audiant & faciant: que desiderant visio affectu coarctabunt, id est congregabunt sibi Magistros pro eorum beneplacito docentes & operantes.*

Trigelimum nonum fundamentum elicitur ex undecimo absurdo quod est de efractâ multitudine probabiliū opinionum. Cum enim nulla ferè sit veritas moralis, quæ plausibili aliqua ratione oppugnari non possit: nulli dubium est, quin omnis regula morum possit everti ex libertate opinandi; non modò in Præceptis humanis; verum etiam in Divinis & naturalibus, dum de ipsis interdum non occurrunt nobis rationes demonstrative: unde his temporibus ed res perducta est, ut nullus ferè sit articulus in moralibus in quo non sit varietas vel contrarietas opinionum: adeò ut in solo opere non ita pridem impresso resolutionum moralium Antonii Dianæ numerentur in unum collectæ quæstiones supra ter mille cum opinionibus & Autoribus pro utraque parte plerumque affirmantibus aut ambas esse probabiles aut unam probabilem & alteram probabiliorern; & in quibus ferè omnibus agitur de mortali peccato, ut de Sacramento, de Censuris, de Votis, de Jejunio, de restitutione & aliis hujusmodi que amplectuntur universam ferè materiâ ad forum conscientie pertinentem. Quem scribendi morem passim observant & alii plures ex recentioribus Theologis. Quinimò apud multos receptum videtur, ut probabilitas opinionis non solum eliciatur ex rationibus & argumentis congruentibus; sed etiam ex simplici autoritate unius docti & pii Doctores: ut tenent Gregor. de Val. 1. 2. *dist. 2. quæst. 12. par. 4. quæst. 4.* Emanuel Sa in *Sum. in ver. Dubium num. 1.* Sanchez in *Decal. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 7.* Filluc. *tom. 2. tract. 21. c. 4. num. 134.* & alii apud Dianam *resol. moral. par. 4. tract. 4. Mistell. resol. 30.* Quod tamen vix dixerunt Doctores nostri de opinionibus glossarum: ut notat Decius in c. 1. num. 49. *sup. eod.* Et quamvis hæc opinio ita generaliter & absolute concepta sustineri non possit: ut dicemus infra in 4. quæst. tamen quidam Autor modernus viam quamdam adinvenit eam defendendi verisimiliter quidem; sed non verè, ut loquar cum Aristotele in 4. *Metaph. c. 3. post med. sic enim ratiocinatur: Sententia illa proculdubio est probabilis, que pro se habet quatuor saltem Doctores probos & Doctos; sed hæc Sententia que docet opinionem reddi probabilem ex autoritate unius Doctores, habet pro se quatuor saltem Autores doctos & probos: videlicet quos supra proxime retulimus. Ergò probabilis est. Quomobrem si unicuique licet sequi quamcumque opinionem probabilem & probabilitas oritur etiam ex autoritate unius Doctores: jam licet sequi opiniones ferè omnes etiam erroneas ac temerarias, cum hodiè in moralibus nullum quasi sit paradoxum quod non nitatur autoritate aliquius Doctores; aut cerè negari non potest, quin errandi occasio hinc præbeatur minus doctis qui veritatem profundius scrutari nec solent nec sciunt. Non enim desunt, ut sæpe audivimus, sic doceat talis vel talis Theologus ex neotericis, quibus magis deferendum esse quam antiquis quorum opiniones possunt esse antiquatæ: confidenter asserunt Thomas Sanchez in *Decal. tom. 1. d. c. 9. num. 111.* Quarè hæc doctrina probabilium videtur fore veluti quamdam liberatam conscientie ac proinde magno perè indigere dextra Dei & Beatissimi Romani Pontificis provisione: ne venenum jam plus nupio dilatum ulterius serpat. Etenim opinio tam*

viderit gladium etiam perverſa doctrina, venientem & non inſonanti bacina, & populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam, ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem eius de manu ſpeculatoris requiret inquit Dominus apud Prophetam ſuum Ezechielem. Neque enim ſolummodo conquiretur paulo inferius, quod Veſtrum incurrit, & deſidia greges facti ſunt in rapinum luporum, ſeu Hæreticorum; veram etiam quod oves factæ ſunt in deſolationem omnium beſtiarum agri, quæ licet aperti non invadant, aut rapiant, occulte tamen inſonant, & devorant gregem. Ac per eas non incongrue intelligi poſſent perniciosa ſiſtana opinionum magiſtri, qui ſpeculationibus ſuis mundi terrena, & carni alludentia ſpergere videntur, animos autem ad Cæleſtia, & verè Chriſtiana non dirigunt; & cum paſſim aquam biberint, reliquam guttus ſuis turbant, & ovibus præbent bibendam, quod omnes Hæretici faciunt, inquit S. Hieronymus in hunc locum, ut carpat eloquia ſeripturarum, & quantum in ſe eſt, maculeat. Sed & Ecceſtaſtici viri, qui dogmatum non cuſtodiant veritatem, ſed de ſuo corde conſurgunt, magiſtratuque habent præſumptionem ſuam, ſimili errore tenentur, qui cum populo perſuaderint vera eſſe quæ fingunt, & in theatralium modul planſus concitaverint, & clamores, immemores ſunt imperitiæ ſuæ, & aduſta ſuperſtitiæ, libereque ſermonibus, atque tractatibus, magiſtrorum ſibi aſſerunt auctoritatem. Ut itaque conſcientiæ meæ, & officio hęc in re ſatisfaciam, præter antedictas propoſitiones uſque 30. Maii, & 26. Aprilis 1657. à veſtra Facultate cenſuratis, annullatis aliis hiſce inſurgit ad me delatis, atque iudicio meo, & viciorum doctorum ſecularium & regularium, qui ſuper iis conſulti, perniciosa, caſusque ne temere, aut leuiter in re tanti momenti procedam, ad examinar DD. Veſtra tranſmiſiſti, & unice rogo, ut dignetur pro ſingulari ſuo in Religionem, & veritatem Catholicam zelo ſum rotis comprobato dictas propoſitiones, prout hic ſeriat expreſſe, mature perpendere & examinare: & quos in ſua præmiſſa, aut non tolerandos iudicaverint, cenſurâ ſua ſingulari vel iunctim oppoſitâ notare, ut ego deinde, quod auerſus me fuerit, ſtatim, & caſum ad ſancſam Sedem tranſmittam, oſpenque deo pro univerſali remedio implorem, ſi exiſtis DD. Veſtra opera præſertim aut neceſſe videatur, ſuper quo earum iudicium gratum quoque erit intelligere, & non ſolum mihi, ſed & Fidelibus univerſis ſingulari beneficiæ præſtabant. Deus ſacram veſtram Curiam Eccleſiæ, & Republicæ Chriſtiænæ diſtinſſimè ſeruet, quod amittat voverit, & precatur. Inferius habebatur: Ad modum Reverendarum & examinarum DD. Veſtrarum humiliter ſerous, ſignabat Antonus Epicoꝝ Gandavenſis, Gandavi 9. Aprilis 1657.

RESPONSUM SACRÆ FACULTATIS Theologicæ Lovaniensis ad prædictas literas.

ILLUSTRISSIMÆ AC REVERENDISSIMÆ DOMINÆ.

Quandoquidem Illuſtriſſimæ gratiæ veſtræ proprio, & ſancto illo zelo, quo Gregi ſibi commiſſo dicit, nocturne ſolliciti (ut præſul & Paſtor bonus) inſurgit, noſtram iudicant expoſtere placere: ſuper ſuſpectis quibusdam, que in Diaceſi ſua inveni inſerunt, dogmatibus: nolentes vel officio noſtro, vel obſervantia, quam Ill. G. V. debemus, deſſe, eadem iſta dogmata attentè, & ſeratis ſepè vicibus, tam collegialiter, quàm ſerſim ante, pro materie gravitate perſcrutamini, & examinarimus; ac deprehendimus (uti ſcheda hęc iuncta indicabunt) quod tantopere ab orthodoxis Doctrinæ Chriſtiænæ principiis exorbitent, tamque latam portam varii generis vitii aperiant, ut omnes in eâ unanimiter ſinus ſententiâ, præſulam Eccleſiæ eſſe illa tanquam ſalutari Chriſti Doctrinæ diſſentaneis præſigat & à Diaceſibus ſuis omni conventiori, quo id expedite iudicaverint, modo eliminare; recurrendo etiam in iſta ſua ſua ad ſancſam Sedem, eique ſupplicando, ut & iſta manu ſalutarem huic tam perniſſo ſtriſque Republicæ malo adhibere dignetur. Neque enim dubitare de ea poſſimus, qui uſu enormitate, poteſtate ſibi à Domino in adhiſtationem conſeſſa, uſura ſit, & ut illud peſſilenti ſuo aſſlatu latius in Eccleſiâ præſiſti Chriſti ſanguine redemptâ, proſerpat, officiat præſedatur. Interdè præces noſtras apud D. D. M. enixè interprecemini, ut Ill. S. G. in adalto hoc ſenio renouari faciat, ut aquilæ iuuentutem ſuam, camque Eccleſiæ, & nobis multis adhuc annis ſiſtitem conferuet, & incolumem. Inſiâ habebatur: Illuſtriſſimæ ac Reverendiſſimæ Graſiæ Veſtræ ad omne obſequium deuotiſſimi famuli, Decanus & Facultatis S. Theologiæ in Acad. Lovan. ſignabat Gerardus Vanorem pro tempore Decanus, ſuo & totius S. Facultatis nomine. Lovanii 5. Maii 1657.

ASSERTIONES QUEDAM DOCTRINÆ MORALIS per Facultatem Theologicam Lovaniensem ad requisitionem Reverendissimi Domini Episcopi Gandavenſis examinate & ſuis ſigillatim cenſuris perſeſſiſe, die 4. Maii anni 1657.

ASSERTIO PRIMA.

Licitum eſt querere directe occaſionem proximam peccandi pro bono ſpiritali aut temporali noſtro, vel proximi.

Cenſura.

Faſa, temeraria, perniciosa atque ab auditu Fidelium procul arceſſenda aſſertio.

II.

Nemo tenetur occaſionem proximam peccati vitare cura magno ſuo detrimento: unde nec concubinarius tenebitur dimittere concubinam quæ ipſi nimis utilis eſt ad lucrandum bona temporalia, mediâ negotiatione; vel etiam ad obediendum concubinari, vulgò regala: dummodo deficiente illa, nimis ægre ageret vitam; & alia epula tædio magno efficiant concubinariam & alia famula ad id nimis difficile inventuræ.

Cenſura.

Præcedenti aſſertioni conſecratis & ſimilibus noſis inuenda aſſertio, continet præterea corollarium uti Epicoꝝ reorum placitis conſonum; ita Chriſtianorum regulis quibus manu, pedem & oculum quoque dextrum ſcandalizantem, abſcindere atque à nobis abſcicere præcipitur, aduerſum.

III.

Probabile eſt, non peccare mortaliter qui imponit falſam crimem alii, ut ſuam iuſtitiam & honorem defendat; & ſi hoc non ſit probabile: vix ulla erit opinio probabilis in Theologiâ.

Cenſura.

Ne umbram quidem præſertim probabilis; ſed cumulum complot temeritatis, ſpatioſam calumniatoribus & impoſitoribus portam aperiant.

IV.

Faſ eſt viro honorato occidere inſafem, qui ſuſſem vel aliam nititur impingere vel calumniam inferre; ſi alter hæc ignominia vitari nequit. Idem quoque licet, quamvis poſt illam fugiat.

Cenſura.

Prior pars ſub indiſcretâ ſua generalitate, nefariam & humane vite injurioſam continet doctrinam. Poſterior quoque non tam juſtam violentiæ repulſionem quàm privatæ vindictæ executionem ſeruat.

V.

Licitum eſt occidere calumnioſum aſtorem, reſtes & injuſtum Iudicem; ad ſervandam vitam, honorem & res familiares.

Cenſura.

Abominanda execrandaque aſſertio, aſſaſſinibus, ſcariſibus aliſque publicis Juſtitie Miniſtris: quin & ipſi quoque Principibus præſentiffimum procreans periculum.

VI.

Videntur probabile, omnem factum quamdiu in utero eſt, carere anima rationali; & tunc primum incipere eandem habere cum paritur, ac conſequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.

Cenſura.

Faſa & Philoſophicæ ac Theologiæ principiis diſſentanea aſſertio perniciosa quoque concludens, ſiquidem ut in Apoſtolo pro Chriſtiani, cap. 9. monet Tertullianus: Homicidium ſeſſinatio eſt prohibere naſci; nec reſert natam quis eripiat animam aut naſcentem diſſerbet: homo eſt & qui futurus eſt & factus omnis jam in ſemine eſt. Quapropter ad homicidium reatum quod atinet, inculcanda potius fuerit Fidelibus Auguſtini ſententia iſta ſerm. 244. de tempore. Mulier quæcumque ſerit hoc, per quod jam non poſſit concipere; quantumcumque parere poterit tantorum homicidiorum ream ſe eſſe cognoſcat.

VII. Clarum

VII.

Clarum eſt certum eſt, Iudicem non poſſe punire aliquem qui ſectus eſt opinionem probabilem.

Cenſura.

Aſſertio relata ad eam probabilitatem, quam aſſertio 26. ſeu ultima obtendit: proterius falſa eſt & iudiciaria poteſtatis perperam coarctativa, ſeditioſum ac rebellionem inveſſiva, publice tranquillitatis turbativa nec in Republicâ rectè ordinatâ, ullatenus toleranda.

VIII.

Permiſſum eſt furari, non ſolum in extrema neceſſitate, ſed etiam in gravi.

Cenſura.

Furari nullo caſu permiſſum eſt: quia intrinſecè malum; ſurripere autem alienum permiſſum quidem eſt in extrema neceſſitate, quando aliter haberi non poteſt; ſed illud extendere indefiniè ad neceſſitatem gravem, eſt dare animam pauperibus ad paſſim ſurandum.

IX.

Famuli & famulæ domeſticæ poſſunt occultè Heriſ ſurripere ad compenſandam operam ſuam, quam majorem iudicant ſalario quod recipiunt.

Cenſura.

Hæc aſſertio falſa eſt, naturam hominis de ſe pronam ad malum præſcipitans in ſura ac domeſticam pacem perturbans: eò vel poſſiſſimum, quod iſta compenſatio ipſorum famulorum & famularum iudicio relinquatur.

X.

Qui ceſſe foro, poteſt ſibi retinere bona quibus indiget ad ſuſtentationem familie; ne indecôrè vivat: licet debita pro quibus cedit, ſint ex injuſtitia & notorio delicto contracta.

Cenſura.

Hæc aſſertio in ſua generalitate falſa eſt & perniciosa ſequeſe, ut pote plerique fures & alienorum bonorum uſurpatores liberans à reſtitutione.

XI.

In Cauſâ æquali poteſt Juxdex aliquid ab unâ Partitâ accipere, ut ſententiam in ejuſ favorem ſerat.

Cenſura.

Falſa eſt, Juſtitie perverſiva & immanibus ac quotidianis corruptelis viam iſternens.

XII.

Qui alium movet aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad reſtitutionem illius damni illati.

Cenſura.

Apertè falſa eſt & receptiffimis Juſtitie Regulis contraria.

XIII.

Uſura non eſt, dum ultra fortem aliquid exigitur tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum; ſed ſolum ſi exigatur tanquam ex Juſtitia debitum.

Cenſura.

Hæc aſſertio periculosa eſt & ſerviens ad excuſandum & palliandum uſuras de jure præſumptas.

XIV.

Contractus Mohatra licitus eſt etiam reſpectu ejuſdem perſonæ & cum contractu venditionis præviè inito, cura intentione luci.

Cenſura.

Falſa eſt & palliativa uſurarum, præſertim cum emptori imponitur onus revendendi: ut in aſſertione.

XV.

Dare temporale pro ſpiritali, non eſt ſimonia quondam tempora non datur tanquam pretium; ſed duntaxat tanquam motivum conferendi vel efficiendi ſpiritalis; vel etiam quod per temporale fit ſolum compenſatio gratiæ pro ſpiritali aut e contra. Et id quoque locum habet, etiam temporale fit principale motivum dandi ſpiritalis: imò, etiam ſi ſinus ipſius rei ſpiritalis ſit, ut illud pluris æſtinetur quam res ſpiritalis.

Cenſura.

Varie iſte formalitates ut plurimum pallia ſunt lætentiſſimæ ſimonie; & quamvis ſibi ſubinde poſſit, ut nulla proprie dictæ ſimonie labes ſublit; plerumque tamen ſubſtant: ſordes ſimonie æſſines.

XVI.

Pro interceſſione ad Beneficium obtinendum poteſt aliquid dari ſine ſimonie ſuſpitione.

Cenſura.

Falſa eſt & perniciosa; hominibusque ambitioſis & indignis aditum apertens ad Beneficia per pecuniam promiſcuis procuranda.

XVII.

Satisfacit Præcepto Eccleſiæ de audiendo Sacro, qui duas ejus partes: imò, quatuor ſimul à diverſis celebrantibus audit.

Cenſura.

Falſa eſt & Præceptorum Eccleſiæ eluſiva, hæc majorera habet apparentiam de quatuor Sacri partibus quàm de viginti.

XVIII.

Urgens metus gravis, eſt cauſa juſta Sacramentorum ad multatorem ſimulandi.

Cenſura.

Irreligious eſt & Sacramentis Chriſti injurioſa.

XIX.

Qui mediante commendatione vel munere ad Magiſtratum vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum quod de Mandato Regis à ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis; quia non tenetur ſateri crimem occultum.

Cenſura.

Patrocinator humane ambitioni, juſtifficat perjuriam & Mandatum Regium inutile reddit.

XX.

Superfluum non eſt, quod homines ſervant pro ſtatu ſui vel parentum qualitate, habitâ vel adipiſcendâ; ideoque vix poterunt inter ſeculares inveniri, qui ſuperfluum habeant.

Cenſura.

Prior pars in ſua generalitate falſa eſt & cum poſteriori que inde deducitur, elidit obligationem elemoſinæ & miſericordiæ impendendæ à Scripturâ Sacrâ crebrè inculcatam.

XXI.

Non eſt niſi veniale, etiam abſque utilitate ſe cibo & potu uſque ad vomitum ingurgitare; niſi ex hujusmodi vomitibus gravia valetudini incommoda oriuntur.

Cenſura.

Scandalosa eſt & falſa in ſua generalitate ac lævans habenas potatoribus ad ſe liberaliter ingurgitandum & inebriandum.

XXII.

Qui dormire nequit, niſi veſperi ſumptâ cenâ: non tenetur jejunare: imò neque in prandio collationem tenere, quamvis hoc modo iſti incommodo obviare poſſent; quia nemo tenetur pervertere ordinem reſectionum.

EMINENTISSIMI AC REVERENDISSIMI Patres ac Domini.

Sacra vestra Congregationis Litterar die 18. Aprilis signatas sequenti die 21. recepimus quibus indicat se precibus N. inclinatam censuram in iungendam mihi, ut Presbyteri... alioquin examinatus et approbatus licentiam audiendi Confessione secularium concedere non preteream: nisi forsitan aliquid in hoc subsistat, quod animam meam contristet iustaque causas intra trimestre coram ipsa Sacra Congregatione allegandas huiusmodi licentiam denegandi habeat: futurum alioquin, ut alteri Episcopo facultas demandetur eosdem examinandi atque approbandi, si intra prefixam spatium congrua denegationis meae rationes praferre noluero. Hoc est, Eminentissimi Patres! Quod urgente extrema senectute mea ad dandum Supremo Judici totius villitacionis meae rationem, supra vos dici potest animum meum contristat: quod non tantum mundum in maligno esse positum; sed quotidie videam in pejus et pejus refrigerante charitate declinare. Huius miserandae declinationis causa, (ut partim experientia propria observavi: partim ex iudicio et relatu virorum qui mihi ab integritate morum, zelo animarum, Doctrina et rerum usque probati sunt: scriptis cognovi) prima et pessima est hodierna multorum Confessariorum indulgentia, qua nimis laxam habentur peccatoribus: fidentes quibusdam noviter inventis opinionibus quorundam Theologorum, quorum studium non tendit ad secundam Evangelicam veritatem et traditam nobis a Sanctis Patribus vitam normam; sed ad excusandas excusationes in peccatis et eorum turpitudinem pallio probabiliter obvolvendum: de quibus Propheta Eccehail. Vix qui contumit pulvillum sub cubito manu & faciunt cervicalia sub capite universae aetatis, ad capiendas animas. In ejusmodi perniciosis excessibus et usque processum est, ut si quis omnia insolentia paradoxa ex quorundam Libris et praxi excerpere velit: quibus hodie Ecclesia Praecepta de observandis Jejunii, Festi, Lectione Horarum Canoniarum eluduntur; somnia, privata vindicta, mendacia, perjurya palliantur: obligatio vitandi occasiones peccatorum nullitatis exponuntur: non epistula una, sed liber integre conscribendus foret: cum autem laxa regulae quae depravatus hominum affectibus allabescant: facile eorum iudicia prebentur: nisi sibi hoc successu carum auctores, utilem Ecclesiae operam praestiterit: et ausi potuissent gloriari: se probabilitatem rationis quotidie Caeli vitam ampliare: hoc est terminos aeternae vitae qua ducit ad vitam aeternam et inflexibili veritate fixae, denique praescriptis suis adinventio-nibus refrigere. Dum adversus adulterium hanc Theologiam solitiorum Doctrina Christianaque disciplina calorum quaerere auctores: et non cessant heretici nobis vicini impropere Ecclesiae vestrae Catholicae talia de quibusdam aucto-ribus circa mores tradi: quales nec inter gentes audivimus: hactenus et periculosos articulos quorum copia viget fugatur, partim ex Libris publicis editis, partim ex observatione praxi quorundam mihi fideliter relata, colligi curavi: de quibus Regularium meae Diocesis tum Secularium tum Regularium, iudicium et censuram exquisivi. Quibus vixi et expensis, conatus sum melioribus remediis hanc malo occurrere per me et Examinatores meos monendo admittendis ad excipiendum Confessione, ut sibi à laxiori doctrina caverent: subinde quoque erudito aliquo scripto curam unam vel plures ex huiusmodi articulis rejutari. Sed cum observarem hanc contemlam nequaquam sufficere et acrioribus remediis opus esse: proposui non admittere vel Seculares vel Regulares ad munus Confessarii: nisi promitterent etiam juramento, quod à dictorum articulo-rum praxi sibi caverent. Contigit sub hoc tempus: hoc est anno 1652. die 28. Aprilis sese praesentare examini plures Regulares... iudicavi me opportune tunc posse exequi quod animo conceperam; et siquidem inchoando à dictis Religiosis: tum quia existimabam, quod dum illi ad dictam promissionem prestandam et observandam essent voluntarii, aliorum quoque Ordinum Religiosis non essent refractarii; tum quia ipsos laxioribus doctrinis inveniendis et practicandis praeter ceteris esse addictos, certis experimentis didici: et quorum multis unum observatum est in examine anno et die supra dicti coram Examinatoribus à me deputatis instituto; in illo enim dicti Religiosi ex proposito circa articulos periculosos examinati: multos ex illis mordicus sustinuerunt, nominatim illum quem etiam aliunde mihi constat ab ipsi Religiosis fuisse practicatum: quid licet sacramentaliter absolvere dimidiata tantum confessio ratione magis concursus penitentium: qualis, verbi gratia, potest contingere in die magna Festivitatis aut Indulgentiae. Quo semel admisso, passim Confessione non integra erant: cum dicti Religiosi ad sua Tempora trahant magnam populi frequentiam: et insuper graves peccatores metu explicandi graviora sua crimina auidē erretarij sint opportunitatem

obtinendi absolutionem, praemissa tantum explicatioe unius alteriusve lectionis delicti. Hinc septem ex dictis Religiosis qui cateruquin specimen sufficientis doctrinae dederunt et dissi- mittere ad Confessionem secularium audiendas, donec cum juramento promitterent quod non conformarent se praefatis articulis in dirigendis conscientijs. Quia vero praedictam fore, quod juramentum non praeserent sine Superiorum suorum assensu: hinc dictam copiam articulo-rum illis tradidi, ad Superioribus suis exhiberent; promiseruntque se illis exhibi- turos. Sed nullum habentem responsum, vel illi vel Superioribus eorum mihi dederunt: nisi quod ab uno ex... quem iudicabam 218 esse Professorem in eorum... Lovaniensium mihi dictum sit aliquos quidem ex dictis articulis editos esse à... in Franco, sed Belegas ad ea non attendere. Ad quod replicabam, quod cum non soleret permittere impressionem librorum... nisi postquam à tribus Theologis per Provinciales deputatis approbati essent, nemini dabitum esse posset, quin omnis de... haberent pro probabili id, quod tot Theologis cum Auctore libri visum fuisset, imprimi possit. Quibus omnibus consideratis, huc usque non potui comprehendere cur per excusationem dicta promissionis dicti Religiosi sibi per me aliquod gravamen inferri existimarent. Quod si praesentia sua gravamina allegassent, ea mature expendissem; et si iustas aliquas querelas proponissent, nequaquam inhaerere proposito meo voluissem, non enim mihi mens fuit quidquam iniquo animo adversus illos suture, sed rursus salutaris otium mihi commissum ab insolentia hodie laxitate quorundam Confessariorum, quam praeserim à... verbar, avertere. Quia vero suspicari non potui, alio ipso pre- textu ad subterfugiendum veni, quam quos fore inter con- tatos articulos aliqui sunt, quos forsitan existimant benigna interpretatione se posse in meliorem partem trahere, vel plau- sibilibus argumentis ita stabilire et non videantur tam acri- ce censuram mereri, mihi multis intricatis disputationibus sine spe utilitatis cogere ingredi: eisdem articulis transmissi Facul- tati Theologicae Academiae Lovaniensis mature expendendis ut tantummodo exceptis indè extrinsecis quae plane evidenti- bus sunt absurditatis, dignis eos censuram refringeret: et si quis aliam partem exhiberit vel ex libris, vel ea praxi Confessariorum conseruisse, illis exceptis admitteret; praxi factum est partim 30. Martii, partim 26. Aprilis 1653. dum assertiones numero 17. iudicavit in praxi non tolerandas et auctoritate Superiorum merito prohibendas ut ex adjuncta copia videri potest. Ut igitur, Eminentissimi Domini, mandato vestro in omnibus paream, quoniam possum et interim in eliminandis perniciosis doctrinis, id quod Episcopalis est maneri non praetermittam et paratus ero Religiosis fidelibus, quando nihil obstat aliunde ad excipiendum Confessione admittere, dummodo cum juramento debita auctoritate promittatur, quod saltem ipsi 17. assertionibus, quas similiter aliis tum secularibus quàm Regularibus proponam, nunquam in praxi se conformabunt, quod confido Eminentias Vestras aequissimum iudicaturus. Duo insuper sunt, de quibus Eminentias Vestras hac occasione certiores reddere volui: nimirum, quod à Regularibus non observetur Decretum Sa- cere Congregationis negotijs et consultationibus Episcopo- rum et Regularium praefatae de die 15. Junii anni 1647. quo declaratur Regularibus non competere licentiam absol- vendi à castro Ordinario loci referentis, aut imperium referentis: proinde non posse illa facultate uti sine licentià ab Ordinario obtenta; tametsi dictum Decretum curaverim ter- tiù mensi Octobris 1647. omnium Ordinum Regularium Sa- pientibus insinuari. Nam unus tantum Regularis ex Ordine S. Augustini, facultatem illam à me petiit, cui etiam tan- quam viro cordato et timorato tandem concessi. Ceteri pre- tendunt nescio quae privilegia, aut privilegiorum communi- cationes, insuper decet nullitatem, quia ipsi inauditis emanavit. Alii dicunt illud tantum esse declaratorium, proindeque non valere adversus sua privilegia, quae non ces- sant sine Decreto, ut aiunt, abrogatorio: Quin etiam ali- qui sunt tam temerarii, ut audent dicere, ne quidem Sanc- tissimum Dominum ipsorum privilegia revocare, aut limitare posse, cum sint eis concessa ab ipsius merito. Alteram est, quod Regularis plerumque in meae Diocesi confessiones excipiunt, est nec à me, nec à praedecessoribus meis approbati sine, praetendentes satis esse, quod approbati sint ab aliorum Dio- cesi Episcopo. Ideoque mihi mandavi, ut ex copia man- dati adjuncta pateat, omnibus Regularibus ut annum et tem- pus approbationis à me, aut praedecessoribus meis data ex- hiberent: quod à plerisque factum est, et deprehensum quo- que multos se intrusisse in munus Confessarii in meae Diocesi sine dicta approbatione. Sed quod non satis mirari curgo sine dicta approbatione, ut ab illis Abbatibus in Belgia Sua Sanctitatis Interuentibus, voluit et mihi insinuari Curia, ut dictam mandatum revocarem; cum tamen, praeter- quam quid antiquitus id observatum sit et in Synodo Provinciali Mechliniensis à Summo Pontifice Paulo V. con- firmatū, pro regulā constitutum sit tit. 5. c. 1. de Sacra-

De Const. c. Ne Innitaris.

mento Penitentiae verbis comprehensio articulo hic iuncto, etiam Sanctissimus Dominus noster noster sub Brevis expedito anno Domini 1648. 14. Maii in causa Episcopi Angelopolitani ad ipsum voluerit observari deservens Regulari etiam Societa- tis Jesu in una Diocesi ab Episcopo approbator ad confessio- nes personarum secularium audiendas nequaquam posse in alia Diocesi huiusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi Diocesis, prout Eminentias Vestras scio esse notorium. Haec sunt, Eminentissimi, ac Reverendissimi Patres, ac Do- mini, quae pro disciplina Ecclesiae bono et Sacra Congre- gatione Vestra significare volui, confidens pio eius zelo et vigilantia, quod non gravabitur mihi adhuc altis efficacioris modis et media praescribere, quibus huiusmodi non negli- gentibus abusus obviate possint et cum omni submissione viturando purgata vestrae manus.

Em. Dominationibus Vastris
Humillimus famulus
Jacobus Archiepiscopus
Mechliniensis.

Brusselis 17. Julii 1654.

- Subsequuntur septemdecim assertiones non toleranda in praxi, et auctoritate Superiorum merito prohibenda.
1. Penitentis habenti confunderem peccandi contra Legem Dei, naturae, aut Ecclesiae, est emendationis futurae spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda abso- lutio, dummodo ore proferat se dolere et proponere emen- dationem.
  2. potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest et non vult omittere, quinimo directe, et ex proposito querit, aut se ingerit.
  3. Copula cum conjugata, continentem maritum, non est adulterium. Et molitrix; sodomitae, bestialitatis sunt peccata ejusdem speciei infamiae; quae forsitan in primo casu di- cere in confessione, se esse fornicum et h. secundo se procurasse pollutionem.
  4. Licet sacramentaliter absolvere dimidiata tantum con- fessor ratione magis concursus penitentiam, qualis v. g. potest contingere in die magna aliquos Festivitatis, aut Indulgentiae.
  5. Licetum est tam in iudicio, quam extra iudicium ju- rare cum restrictione mentali, non habito respectu ad in- tentionem ejus, qui petit juramentum.
  6. Licet aliquando interfere advertentiam, aut illum infamare, (etiam imponendo illi falsa crimina) sine peccato mortali.
  7. Licet Clerico vel Religioso calumniam graviam stimula de vel de sua Religione inmanem, occidere, quando alius defendendi modus non suppetit, aut suppetere non videtur, si calumniator sit parus ea vel ipsi Religioso vel ejus Religioni publice, ac coram gravissimis vi- ritibus impingere, nisi occidatur.
  8. Praeceptum servandi Festa non obligat sub mortali, sepelito scandalo, si abicit contemptus.
  9. Quidam putant probabiliter nondum animato fetu licere abortum ad vitandum scandalum, aut mortem pro- curare. Ex quo apparet, non condemnandum puellam abortum facientem, cum nondum est animatus foetus, ne de- prehensa gravida, occidatur, aut infametur.
  10. A parato maleficium maleficio solvere licet idipsum petere.
  11. Qui apud Mendicantes communicant, intra dies Paschales, satisfaciunt Praecepto Ecclesiae de communione annua, nec tenentur illi in sua Parochia communicare.
  12. Peccata in confessione ommissa ob inlaesum periculum vite, aut aliam causam, non tenentur postea in confessione exprime.
  13. Non solum licitum est defendere (defensione occi- siva) hunc actum possidemus, sed etiam ad quae jus in- choatum habemus, & quae nos possessores speramus: quare licitum est tam heredes, quam legatarios contra injuste im- pedientem, ne vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & jus habenti in Cathedralam vel Praebendam contra eorum possessionem injuste impe- dientem.
  14. Vocare Deum in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.
  15. Ad defendendum honorem suum, acceptare duellum, & occidere provocantem, non est mortale peccatum.
  16. Non tenetur quis sub poena mortalis peccati resti- tuer quod ablatum est per parva furtiva, quantumcumque sit summa totalis.
  17. Absolutionis capax est homo, quantumvis labore

ignorantia Mysteriorum Fidei, & etiam pro negligentiam quoque culpabilem nesciat Mysterium Sanctissimae Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri, Jesu Christi.
Supra scriptas assertiones numero septemdecim, Sacra Facultas Theologica in studio generali oppidi Lovaniensis congregata in Curia Academica 30. Martii, & 26. Aprilis 1653. iudicavit & resolvit in praxi non tolerandas, & Superio- rum auctoritate merito prohibendas.
His addimus etiam consimilem epistolam Episcopi Gandavensis ad Facultatem Theologiae Lovaniensem tenoris infra scripti, vide licet.

ADMODUM REVERENDI AC EXIMI DOMINI.

Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus Archiepiscopus Mechliniensis super defunctis pie & recolende memoriae, pro singulari sua erga gratiam sibi commissam vigilantia et sollicitudine miseris ante annos aliquot Sacra vestra Facul- tati novellas propositiones morales admodum laxas et perni- ciosas examinandas, ac censurandas, ut si ita iudicium ferret, eandem praxim in Diocesi sua prohiberet & annuam Reformationem, ac Confessoribus expressè mandaret, ut illa poe- tio eas sequerentur, admitterent, aut decernerent: quod & iuxta censuram vestram praestitit, ac facti sui rationem Sacra Congregationi Cardinalium S. Concilii Tridentini, Interpretum avaritiam & diabolice propositiones, aut praesertim, censuras transmissit, ut auctoritate sua superiori sum illud incertum promoveri dignarentur. Eminentissimi Patres zelum atque prudentiam istius, ac acceptissimam laudant, litteris ad ipsam datis Romae 14. Novembris 1654. & renun- ciantur dictas propositiones ad se renitis ad S. Congrega- tionem generali Inquisitionis examinandas et qualificandas, ut eo periculo operante tanto malo proficeretur. Hanc enim illud Christianae Religioni et Ecclesiasticae disciplinae per necessarium habentem expellendam est, nondum tamen observatum. Interdum experimur summo animi nostri & proborum omnium dolore nimium illam quorundam recentiorum licentiam in ex- cogitandis vitiis et immutibus quaesivimus, quae proficere potius ad impietatem et serpens ut cancer, & sublimandique nocis opinio-nibus et commentis, continue augeri & invalere- cere; probabiliter, quibus solis immittitur, magis magisque reciti et confirmari, Ecclesiasticae disciplinae paulatim pessundari, dogmata Evangelica negligi, mores perverti, virtutes sperni, vitia speciosè pretextibus obvolvi et à cor- rupta natura passim magnis amplexibus arripere, ac sensum om- nem solida et sincera pietatis normam à Fidelium cordibus exalare: quibus etiam modis et Auctoribus quae vix sermè iam sunt prohibita isdem sunt & iuxta; mendacia frau- des, perjurya, calumnia, homicidia, iuxta, furta, somnia et si quid nefandi ista quoque natura abhorret, non nisi à radibus et idcirco modo perpetrari videntur. Acriores verò & sagaciores illi rerum inspectores tot circumstantijs, sus- pectissimis, modis, conditionibus, involucribus ista vitia no- ram ablatere et factata malitia in virtutes quodammodo transformare, ut non solum hominibus, sed ipsam Deo fa- ctilis imponerent, si possent. Imò verò Principijs istorum in- haerendo Leges omnes et iura tam soluta, quam naturalia probabilitatis tandem cedere debebant: Docent enim nonnulli auctoritatem unius Doctores probi & docti reddere opinionem probabilem et hanc aenitque licitam esse, etiam vincendo conscientia sequi, cui praemissa se submissionem alia una sequentes opiniones, quid nempe Confessarius te- netur sub peccato mortali absolvere eum, qui iuxta proba- bilem sententiam speratus est, quantumvis à parte rei sit falsus et talis à Confessario iudicatur, neque Jurex Secularis possit talem illam conscientiam punire: Quid quoad indè sequitur nisi gravissimum etiam criminum ven, modo do- ceant se unius Doctores probi & docti opinionem secutos, ab omni Lege et parā tam in foro poli, quam in foro fori immunes esse & liberos. Et haec quidem factus fortissus, quam necesse erat apud eximias DD. Vestras deprecari, ut do- ctoris vestri, et scriptio-nis unius causas cognoscant, ut do- ctorem nostrum eo penitus seriant, quod intelligamus laxam, et perniciosas huiusmodi opinionones non modo nimis libere per Diocesim nostram disseminari, et praedicari, verum etiam quomodo pro concione plebi non sine prudentiorum, et cordatorum scandalo publicè tradi, doceri & inculcari. Quid autem in privatis colloquijs, et praesertim Sacris Confessionibus agatur, supremus animorum scrutator, et ar- biter noscit, pravos saltem effectus, et conscientiarum cor- ruptelas Confessarii plurimi, alique viri probi quotidie experimur, ac deplorant. Urget interim subdituram omnium cura à supremo Pastore Christo Domino nobis commissa, pre- mit officii debitum, et instat reddenda ministerio ratio, ut pro viribus nostris opportuno quanto citius remedium adfer- ramus; à nobis enim illam exigit, non ab illis, ad quos non pertinet de eorum: sed si speculatur, id est Episcopus,

Leges, que quam patetissima iudicis arbitrio reliquerunt, secundum Philosophum 1. Rhetor. Fateri oportet pessimam esse hanc doctrinam, que sece omnia relinquunt libero cuiusque arbitrio. Nam qui Legem imperare jubet, is Legem & Deum imperare jubet; qui vero hominem, belluam ad-

332 jungit, ut idem docuit 3. Politicor. Præsertim vero quia idem autor modernus non erubuit sua epistola disseminare hanc propositionem, videlicet opiniones probabiles efficere, ut quod olim peccatum erat, modo amplius non sit. Quod si verum est, jam opiniones probabiles sunt supra Legem Dei & naturæ; & tamen D. Thomas quodlib. 8. art. 13. & quodlib. 3. art. 10. palam docuit opiniones Magistrorum minime efficere, ut quis excusetur à peccato, si agat contra Legem Dei: sicut etiam testigimus supra num. 219. Nam ut dicitur Matthæi 23. Si œcus ducatur caeco præset, ambo in foveam cadant. Sed quicunque errat, cæcus est in quantum errat, c. Hinc etiam 49. dist. Ergo quicunque sequitur opinionem errantis Magistri, in foveam peccati cadit. Ad idem c. Cùm sit ars in fin. de arat. & qualis. Quapropter non immerito Antonius Merenda in suo tractatu de hac materia novissime impresso in Prefatione pag. 7. num. 14. rotundis verbis affirmat, usum probabilium esse commentum diaboli ad enervandum vim Præceptorum. Ad quod vide Epistolam Archiepiscopi Mechliniensis inferius relata num. 337. nec non epistolam fratris Vincentii Baronii Definitoris Tolosæ Ordinis Prædicatorum impressam initio Tractatus de probabilitate opinionum fratris Julii Mercori episcopi Ordinis, in qua refertur Sanctissimi D. N. Alexandri Præceptorum seu consilium in Generali Capitulo evulgatum, ac Theologis Thomis quotquot sunt in Orbe Christiano à Definitore defendendum, videlicet: Tædere Beatissimum Patrem tot novarum opinionum hoc seculo in Theologia moralem inducitur, quibus Disciplina Evangelica resolvitur ac conscientia cum gravi animarum periculo illudatur; & se maxime velle à Theologis nostris in Ecclesiis hoc morbo occulto laborantis remedium opus parari ex severiori & tutâ Sanctissimi Præceptoris Doctrinâ, quo hæc morum & opinionum licentia que in dies grassatur, quasi cauterio coliberetur.

335 Quadragesimum fundamentum desumitur ex duodecimo absurdo de incumens ferè opinionibus falsis, temerariis & scandalosis, que ex libertate eligendi quascunque opiniones probabiles: tanquam ex equo Trojano in dies procedunt; & quamplurimæ pallio probabilitaris recte, traduntur à Scriptoribus nostri temporis, que reverà non sunt tolerandæ. Ex quibus libet referre infra scriptas, ut ex iis possit uniusquisque intelligere, quousque progressi fuerint in morali materia hodierni Consultores animarum.

Ut Leges etiam Pontificiæ obligent: requiritur consensus & acceptatio Populi qui propterea non peccat, etiam si absque ulla causâ non recipiat legem à Principe promulgatam: Azor. iustit. mor. part. 1. lib. 5. cap. 4. quæst. 1. Villalob. in Sum. tom. 1. tract. 2. dub. 16. num. 6. & alii quos sequitur Antonin. Diana resol. moral. lib. 1. tract. 10. resol. 1.

Potesse Episcopos Jure ordinario dispensare contra Legem Concilii Generalis vel Summi Pontificis: quoties dispensandi facultas illi non admittitur; etiam ad Papam facilis sit aditus: Basil. Pont. de Matrim. lib. 6. cap. 8. num. 11. allegat Sorum in 4. dist. 32. quæst. ult. art. ult.

Qui perdidit aliquam autenticam scripturam, licet potest aliam similem falsam confingere: Emanuel Sâ in Sum. ver. Falsarius.

Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfaciæ Præcepto Ecclesiæ: Probabile dicit Facundez resol. moral. Præcep. 2. lib. 1. c. 4. num. 4. in fin.

Familus qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendente per fenestram ad stuprandam virginem; & murtories eidem infervit deferendo scalam, aperiendo janam aut quid simile cooperando: non peccat mortaliter. Castr. Palso, Merula, Hurrad. & Alphonsus de Leon. apud Dianam part. 5. tract. 7. resol. 23. & Julium Mercurium de Probabilitate opinionum par. 3. art. 9. vers. Familus.

Titius decies ingressus est domum cuiusdam mulieris, quinquies peccavit & quinquies non peccavit. Si iterum ingreditur: quamvis probabiliter timeat se peccaturum, non peccat, si etiam speret se non peccaturum; quia nemo tenetur vitare periculum probabile peccandi; sed solum periculum proximum quod tunc esset: quando Titius decies accessisset ad illam domum & octies peccavisset. Ita Caramuel in Theol. Regul. dist. 70. apud Julium Mercurium d. par. 3. art. 24. vers. Secundus casus.

Clericus, si res ei subreptæ excedant valorem trium, quatuor aut quinque ducatorum: potest sine peccato & inorsu irregularitatis, occidere furera cum dicitur robus

fugientem catapulta in eum explorâ. Valeius Reginaldus in praxi fori Penitentialis tom. 2. lib. 2. & totius operis lib. 21. cap. 5. num. 64. & seqq. & præcipue par. num. 68. post Molin. quem citat de Juss. & Jur. tract. 2. dist. 16.

Regulares in foro conscientie possunt uti privilegiis suis que sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum, Henriquez in Sum. de Penitent. Sacramen. cap. 6. num. 6. Rodriguez in quæst. regular. tom. 1. quæst. 8. art. 9. Sanchez in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 18.

Prælati Religionum, ut sunt Piores, Guardiani, Ministri & similes: licet non habeant approbationem & licentiam ab Episcopis, possunt nihilominus audire confessiones Secularium, quia quamvis non habeant beneficium Parochiale: largo tamen modo dicuntur ipsam habere; quia habent curam animarum & sunt communiter probatores & digniores plerisque Secularibus habentibus curam; & consequenter per eos factis menti Concilii Tridentini. Sunt verba Joannis Valeii in diss. utriusque fori in ver. Nullitas differ. 5. num. 3.

Cum subsidis, qui ob pauperem ad Urbem accedere non valent; possunt Episcopi dispensare in casibus Socii Apostolice relevatis Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 4. e. 40. num. 39. & Salas de Legib. dist. 20. sect. 3. num. 27.

Moniales exire possunt à Monasterio non solum in tribus casibus magis incendi, epidimie & lepre juxta Bullam Pii V. sed etiam dum imminet periculum probabile gravis & diuturni morbi, Bonac. in tract. de Leg. dist. 1. quæst. 1. par. 3. num. 19. & alii apud Dianam resol. moral. lib. 1. tract. 1. resol. 13. ubi addit non obitare declarationem Sacr. Congreg. ab eo relata, quia de eâ non constat autenticè.

Licet jurare falsum etiam in Judicio: si jurans gerat aliquid in mente quod efficiat sensum verum, Filic. in quæst. moral. tom. 2. tract. 25. cap. 1. num. 236. Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 6. Lessius lib. 2. c. 31. dub. 3. num. 14. exempla plura habentur apud eosdem Autores.

Dispensatio inter consanguineos vel affines non est subreptia: non facta mentione de copulâ habitâ inter eos ante vel post Matrimonium, sicut dicitur in dicitur, Basil. Pont. de Matrim. lib. 8. cap. 17. Probabile dicit Sanchez ead. tract. tom. 3. lib. 8. dist. 25. num. 12. & probabilissimam & tutam in praxi Diana resol. moral. tom. 1. tract. 10. de Leg. resol. 44. addens in tali casu non teneri obtinentes dispensationem respondere Episcopo de copulâ interroganti; sed posse sine peccato negare reticendo in mente, ut tibi dicam.

Episcopi possunt ex magna necessitate dispensare etiam ante Matrimonium contractum in impedimentis dirimentibus, Sanchez de Matrim. lib. c. 7. num. 40. Basil. Pont. ead. tract. lib. 8. cap. 13. num. 6. qui citat Valquez & Salas & exemplificat. Si mori proximus vellet contrahere ad legitimos liberos vel restaurandum honorem; aut pro bona pacis.

Principes seculares ex genere & naturâ suâ potestatis, possunt impedimenta Matrimonium dirimentia fidelibus sibi subditis ex justâ causâ suis Legibus indicare: eo modo quo Summus Pontifex id potest. Thomas Sanchez de Matrim. l. 7. de imped. d. 4. quæst. . . num. 2.

Bulla Sixti V. contra Astrologos, non obligat in foro conscientie; sed in foro externo tantum. Probabile dicit Suarez, Valentia & Rodriguez apud Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 38. num. 34.

Judices Laici advocantes ad se causas Ecclesiasticas, excusantur ex tolerantia Summi Pontificis. Corolan. in Bullâ Cense ad fin. & alii quos refert & sequitur Ceval. in tract. de cognit. per viam violentie, gloss. B. num. 42.

Regulares qui sub penâ excommunicationis prohibent colloqui cum Monialibus, non prohibent colloqui cum Abbatissâ; quia non venit appellatio Monialium. Diana resol. moral. par. 3. resol. 48. in 3. notab. Subdens nec incidere in penas Decreti Sacre Congregationis, si explicent alicui Moniali casum conscientie; cum talis locutio speciem habeat sermonis & exhortationis. Allegat Laurentium de Peyrinis in Privileg. Minor. tom. 2. Conf. 6. Pii 5. §. 10. num. 36.

Confessor ob solatium scrupuloli anxie petentis absolutionem; cum tamen indispositus sit, potest vere absolutionem sine intentione profere. Et licet Sacerdoti minuitur hostiam non consecratam pro consecrata, mulieri quam cogit maritus ad communicandum: quæ sine jacturâ fame non potest communionem omittre. Joan. Sanchez in select. dist. 35. num. 6. Ludovic. de S. Joan. in Sum. tom. 1. qui 7. de Euchar. art. 8. differ. 3.

Libet etiam hic referre assertiones: periculosas plurimorum 336 recentiorum

magisteriorum in materia Theologiæ morali, quæ Parochi Urbis Parisiensis & Rothomagensis, ut mihi relatum fuit, à diverso Clero Gallicano autoritate Superiorum damnandas proposuerunt excerptas ex eorum libello supplici oblato in Novembri 1666. cum perquisit. D. Thomas sentiat quodlib. 2. art. 10. & quodlib. 8. art. 13. opiniones Doctorum omnimodè impedire quomvis quis reus fiat, dum agit contra Legem Dei. Contraasserunt hi recentiores, opinionem aliquam probabilem esse; cum ab uno solo Doctore gravi sustinetur, & à peccato immunem esse, qui relicta opinione quam veram credit & que magis tuta: contrariam sequitur minus probabilem minime securam. Filic. moral. quæst. tract. 21. cap. 4. num. 128. Tamerus Theol. schol. tom. 2. dist. 2. quæst. 6. dub. 3. Sanchez in Sum. lib. 1. cap. 9. num. 7. Layman. Theol. Moral. lib. 1. tract. 1. c. 5. §. 2. num. 6.

Opiniones probabiles efficere, ut quod olim peccatum erat modo amplius non sit. Vide Caramuel epist. ad Antonin. Dianam, posse Casulfis respondere juxta opinionem non fuit: tamen ea falsâ credant, ut suis Consultoribus favent; atque adeo eisdem respondere posse juxta sententiam unam atque oppositam. Layman. Theol. moral. lib. 1. tract. 1. c. 5. §. 2. num. 7. Escobar. Theol. moral. tract. 1. c. 3. num. 24. Condiciones ad actum peccandi, tot atque tantas ab iis requiri ut innumera crimina excusari possint. Bauni. Summâ peccat. capit. 39. pag. 906. edit. 6.

Enervare eosdem Ecclesiæ Canones in mollissimâ punitione criminum quantumvis atrocium. Escobar. Theol. moral. tract. 4. exempt. 8. cap. 3.

Posse quempiam occidi, ut ejus impeditur alapa aut percussio iustus. Azor. iustit. moral. art. 3. l. 2. pag. 105. Filic. tom. 2. tract. 29. c. 3. num. 59. Lessius de iust. & jur. lib. 2. c. 9. d. 12. num. 77. Escobar. Theol. moral. tract. 1. c. 3. num. 24. Condiciones ad actum peccandi, tot atque tantas ab iis requiri ut innumera crimina excusari possint. Bauni. Summâ peccat. capit. 39. pag. 906. edit. 6.

Enervare eosdem Ecclesiæ Canones in mollissimâ punitione criminum quantumvis atrocium. Escobar. Theol. moral. tract. 4. exempt. 8. cap. 3.

Posse quempiam occidi, ut ejus impeditur alapa aut percussio iustus. Azor. iustit. moral. art. 3. l. 2. pag. 105. Filic. tom. 2. tract. 29. c. 3. num. 59. Lessius de iust. & jur. lib. 2. c. 9. d. 12. num. 77. Escobar. Theol. moral. tract. 1. c. 3. num. 24. Condiciones ad actum peccandi, tot atque tantas ab iis requiri ut innumera crimina excusari possint. Bauni. Summâ peccat. capit. 39. pag. 906. edit. 6.

Enervare eosdem Ecclesiæ Canones in mollissimâ punitione criminum quantumvis atrocium. Escobar. Theol. moral. tract. 4. exempt. 8. cap. 3.

Posse quempiam occidi, ut ejus impeditur alapa aut percussio iustus. Azor. iustit. moral. art. 3. l. 2. pag. 105. Filic. tom. 2. tract. 29. c. 3. num. 59. Lessius de iust. & jur. lib. 2. c. 9. d. 12. num. 77. Escobar. Theol. moral. tract. 1. c. 3. num. 24. Condiciones ad actum peccandi, tot atque tantas ab iis requiri ut innumera crimina excusari possint. Bauni. Summâ peccat. capit. 39. pag. 906. edit. 6.

Enervare eosdem Ecclesiæ Canones in mollissimâ punitione criminum quantumvis atrocium. Escobar. Theol. moral. tract. 4. exempt. 8. cap. 3.

Posse quempiam occidi, ut ejus impeditur alapa aut percussio iustus. Azor. iustit. moral. art. 3. l. 2. pag. 105. Filic. tom. 2. tract. 29. c. 3. num. 59. Lessius de iust. & jur. lib. 2. c. 9. d. 12. num. 77. Escobar. Theol. moral. tract. 1. c. 3. num. 24. Condiciones ad actum peccandi, tot atque tantas ab iis requiri ut innumera crimina excusari possint. Bauni. Summâ peccat. capit. 39. pag. 906. edit. 6.

Divinatores teneri ad restituendam rem acceptam pro divinatione, si solum consulit alia; si demonem, non item, Sanchez Sum. Casuum l. 2. c. 38. n. 96.

Neminem teneri, aut jure nature, aut legum restituere acceptum pro profertenda sententia frita, aut assidua committendo vel adulterio, verum licet illud retinere, Lessius de iust. lib. 2. c. 19. dub. 8. num. 52.

Lata Janua aperta furti domesticis per Bauni Sum. peccat. p. 223. & 219. edit. 6.

Restituenda non esse damna que tertius fecit, nobis autoribus, Bauni Sum. peccat. p. 307. edit. 6.

Sub pena peccati mortalis obligationem non esse ad restituendum totalem summam per mitoria plurima furta acquirunt, Bauni Sum. peccat. p. 220. edit. 6.

Usura palliata ab istis Casulfis sub nomine Majoris, cui perperam imponunt, Bauni Sum. peccat. p. 33. & seq. edit. 6.

Invidiam non esse peccatum mortale ob proximi bonum temporale conceptam, Bauni Sum. peccat. p. 122. edit. 6.

Quod sacerdos pecuniâ acceptâ pro Sacrificio Missæ celebrando, aliam possit recipere pro sacrificii parte ad ipsum spectante, Escobar Theol. moral. tract. 1. exam. 1. cap. 9. Missam ritè audiri, dum quatuor ejusdem partes eodem tempore audiuntur, Escobar Theol. moral. tract. 1. exam. 1. c. 9. p. 146. edit. Lugdunen. 1644. Bauni Theol. moral. p. 1. tract. 6. de præcepto audiendâ Missæ qu. 9. p. 312.

Obligaciones jejuniarum, relaxat Escobar Theol. moral. tract. 1. exam. 13. c. 2.

Curam Conscientiæ de judicando statu penitentis huc demum reduci, si presenti num delectat de peccatis cum proposito non amplius ea perpetrandi, ut verbulo affirmet, eique Conscientiarum credere oportere, Filic. moral. quæst. tom. 1. tract. 7. num. 359. Suarez in 3. par. tom. 4. dist. 32. sect. 2. num. 2.

Quod penitentem, tamen interrogatus à Conscientiâ, non sit obligatus ei confiteri peccatum, de quo se accusat confuendius esse, seu in quod frequentius labatur, Bauni Theol. moral. par. 1. tract. 4. de pen. qu. 15. par. 237.

Tamen occidit proxima peccandi dicenda sit, que pos se qd peccatum dicit, & in qua homo constitutus nunquam, aut ferè nunquam immuni est à lapsu, posse nihilominus in eâ manere, imò sese ultrò in hanc coercere ob spirituale, aut temporale suum, aut proximi bonum, Bauni Theol. moral. par. 1. tract. 4. de pen. quæst. 1. pag. 93. & 94.

Concubitorium haud teneri pellere domo concubinarum, verum solum polliceri se non deinceps cum ea peccaturum, quando eâ relicta tristis vicam transigeret, Sancius in Select. dist. 10. num. 20. apud Dian. 5. par. tract. 12. resol. 108.

Quod ratio damni temporalis facit, ut absolvi queat constitutus in proxima occasione peccandi; tamen eam non relinquat, Bauni Theol. moral. par. 1. tract. 9. de pen. qu. 19. p. 94.

Absolvendus esse, qui sunt in proxima occasione peccandi, tamen incertis, absque obligatione, ut sese sequeant, quando horum lapsus frequentes non sunt, aut ferè quotidiani, sed solum quoto mens mens, atque iterum. Imò absolvendum toties quoties filium familia, qui domum paternam deserere nosqut, aut pellere ancillam è domo, quâ sepe abstinuit, etiam si spes nulla effulgat à peccato eum abluenturam, quamvis promittentem, Bauni Sum. peccat. cap. 46. p. 1048. edit. 6.

Toties quoties item absolvendus esse juniores, qui sese pollutunt, atque recidunt semper in eadem mortalia peccata, etiam si non conantes ab his abstinere, Bauni Theol. moral. par. 1. tract. 4. de pen. qu. 15. p. 96.

Neque denegandam, necque differendam absolutionem esse iis, qui solent ex habitu mortaliter peccare contra Legem Dei, nature & Ecclesiæ, tamen nulla spes apparent horum emendationis, Bauni Theol. moral. par. 1. tract. 4. de pen. qu. 22. q. 109.

Quod dolor de peccato admisso conceptus ratione mali temporalis, quod propterea incursum sit ob jacturam sciam sanitatis, aut pecuniæ, sufficit ad recipiendam gratiam absolutionis, modo in animam inducat hoc malum à Deo immixtum fuisse, Escobar par. 11. tract. 7. exam. 9. Amicus tom. 8. dist. 3. num. 13.

Homines non obligari Præcepto Charitatis unicum amoris Dei actum elicere, aut aliquod Præceptum observare motivo ejusdem amoris, quodque non tam injunctum sit Deum diligere, quam hunc non odire, Anton. Simonet in desens. vir. tract. 2.

Quadragesimum primum fundamentum sumitur ex Epistola typis excusa Archiepiscopi Mechliniensis ad Eminentissimos Cardinales Inquisitionis Romanæ Præfectos: cujus tenor talis est.

Censura.

Falsa est & fundata super frivolo pretextu.

XXIII.

Defessus ex quocumque labore licito vel illicito, veriti gratia cum suminis commixtione, liberatur a Lege jejuni.

Censura.

Falsa & castis auribus horribilis.

XXIV.

In rigore loquendo, videtur quod homo non teneatur unquam per totam vitam suam elicere actum amoris Dei.

Censura.

Impia & primam Legem Christiane vite everrens.

XXV.

Ut actio quampiam sit peccaminosa: oportet ut procedat ab homine qui nofcit & percipit quid boni malve in ea fit, & antequam id videat aut animum reflexcat, actio neque bona est neque mala.

Censura.

Est contra communia Christiane Theologiae principia & numerata etiam immoissima hominum peccata excusat, cum pernicie animarum.

XXVI.

Autoritas unius Doctoris probi & docti reddit opinionem probabilium.

Censura.

Perniciosa est & innumerata absurditates invehens in omni materia Doctrinae moralis. Inferius habebatur.

Ira judicatum per Collegium S. Facultatis Theologicae Universitatis Lovaniensis die 4. Maii 1665. ac de Mandato D. D. Decani & reliquorum Magistrorum ejusdem Facultatis subscripsit. Signatur, Gregorius Lipius iustus Facultatis Bedellus & Notarius publicus.

Hic demum adjicimus sex alias propositiones in Urbe novissime qualificatas, ut sequitur.

DECRETUM.

Die 30. Januarii 1659.

IN CONGREGATIONE GENERALI S. ROMANAE & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo D. N. D. Alexandro VII. ac Eminentissimis & Reverendissimis D. D. S. R. E. Cardinalibus in universa Republica Christiana contra haereticam pravitatem, Generalibus Inquisitionibus a S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Cum nuper a Regularibus Mendicantibus Diocesis Audegovensis, Judicio Sedis Apostolicae (ad quam duntaxat Fidei controversias & morum universalis Ecclesiae pertinet definire) infra inserta propositiones fuerint oblatas, de Mandato Sanctissimi D. N. D. Alexandri Divinae Providentia Papa VII. plurimum Theologorum & Canonistarum a Sanctitate Patris ad id specialiter deputatorum examini sunt commissa: quo peracto ac relata Sanctorum suorum unanimi eorundem Theologorum atque Canonistarum censura; idem Sanctissimus, auditis votis Eminentissimorum & Reverendissimorum D. D. Cardinalium Generalium Inquisitionum eisdem propositiones prout infra qualificatas autoritate Apostolica declaravit & declaratas decrevit; & tales ab omnibus haberi precepit.

I.

Concilium Tridentinum non obligat Regulares in Gallia ad obtinendas approbationes ab Episcopis, ut secularium Confessiones audire possint; neque de illius Concilii autoritate Privilegia Regularium retrahere possint, cum id in Gallia receptum non sit; preterquam in Decisionibus Fidei. Neque etiam Bulla Sixti V. pro illius confirmatione promulgata.

Est falsa, temeraria, scandalosa in haerem & schisma inducens, Sacro Concilio Tridentino & Sedi Apostolicae injuriosa.

II.

Ubi Concilium Tridentinum est receptum, non possunt Episcopi restringere vel limitare approbationes quae Regularibus concedunt ad Confessiones audiendas; neque illas ulla ex causa revocare: quinimo, Ordinum Mendicantium Religiosi ad eas approbationes obtinendas non teneantur; & si ab Episcopis Religiosi non obtinentur: reposito illa valet tamen ac si approbatio concessa fuisset.

Complexu accepta est falsa, temeraria, scandalosa & erronea.

III.

Regulares Ordinum Mendicantium semel approbati ab uno Episcopo ad Confessiones audiendas in sua Diocesi, habentur pro approbati in aliis Diocesis, videlicet: Ergo incertum & dimittitur certum in materia morali, est peccatum mortale, & significat eandem regulam, subjungens: Si tale sit incertum, quod sit mortale, non solum per conjecturas leves, sed suspitione trepidam & scrupulosam procedente ex nimio timore cadendi in via Domini, sed intelligitur, dum est tale vehementer & probabiliter incertum aequi sicut oppositum, vel magis; tunc illud quod agitur, non caret peccato mortali. Hac Geson.

IV.

Nullus in foro conscientiae Parochiae suae interesse tenetur, nec ad annum confessionem, nec ad Missas Parochiales, nec ad audiendum verbum Dei, Divinam Legem, Fidei rudimenta, et morumque doctrinam, quae ibi in Catechisibus annuntiantur & docentur.

Quoad primam partem est falsa & saluti animarum perniciosa. Quoad secundam partem est falsa, autoritas Episcoporum a Sedi Apostolica injuriosa.

V.

Talem legem in hac materia nec Episcopi, nec Concilia Provinciarum, nec Nationum sancire, nec delinquentes aliquibus poenis, aut Ecclesiasticis censuris mulctare possunt.

Suppositis itidem Privilegiis Apostolicis, nullam meretur centuram. Verum illa non est predicanda, nec publicè docenda, prout nec procedens quarta.

VI.

Regulares Mendicantes petere possunt licite a iudicibus secularibus, ut iungant Episcopis quatenus ipsis mandata concedant ad praedicandum in Adventu & Quadragesima. Quod si recusant facere Episcopi, Decretum Judicium secularium tantumdem valet, ac si permisso dicit Religiosis concessa fuisset.

Est falsa, erronea & in haerem & schisma inducens. Hanc ergo qualificationem & declarationem a cunctis tenendam & sequendam & in praxi observandam Sanctitas Sua declaravit & mandavit sub poenis contra Schismaticos, temerarios, seditiosos, ac de haerese suspectos impositis, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Joannes Lupus S. Romanae ac Universalis Inquisitionis Notarius.

Quadragesimum secundum & ultimum fundamentum pro hac sententia, aliis omittis, sumitur ex autoritate gravissimorum Patrum & Magistrorum prime Classe qui eam suis scriptis probarunt, inter quos primo loco afferunt Aristoteles supracitatus in 1. fundamento num. 257. Nam cum docuerit intellectum non habere libertatem operandi ad libitum, sed violenter cogi a motivis falsis, aut veris; quia necesse est aut falsum, aut verum dicere: aperte sensit non possibile, ut operetur partem minus probabilem, in qua sunt leviora motiva, quin potius violenter eum adstringi ad operandum partem magis probabilem, in qua sunt motiva graviora ponderis, ut ibi laudè deduximus.

Item huic sententiae adscribuntur. Sanctus Augustinus in 2. de Doctrina Christiana relatus in 6. In Canonibus, dist. 19. ponderando eum ut dixi supra in 15. fundamentum.

S. Joannes Chrysostomus in Math. homil. 44. c. 23. cujus verba superius retulimus & expendimus in 16. fundamentum.

S. Thomas quodlib. 8. art. 13. ubi vult, ut cum de eodem sunt opiniones contrariae, liceat sequi alteram, dummodo non habeatur opinio de opposita & modo non

habeatur aliquod metrum ad contrarium opinandum & ad arbitrandum de sua: quae omnia manifestant relinqui non posse opinionem probabilioris & est adeo evidenter in hac sententia, ut omnino pertinet sit in suo errore, quod id negaverit. Quinimo Adrianus & Corduba in locis proxime citandis explicant quaedam dicta S. Thomae, ex quibus colligitur, eum supra viam adhuc strictiorem, quam sit illa, sicut et nos nos diximus n. 269. & n. 270. Scotus in 4. dist. 11. q. 6. in illis verbis: Cum multis probabilior sit pars negativa, non sine peccato aliquis se exponit dubio, sequendo scilicet affirmativam minus probabilem.

Joannes Major in 4. sent. q. 2. prol. 3. & 5. & contra quanta conclusionem circa finem, ubi late, ac strenue pro hac sententia pugnat.

Gabriel in 4. dist. 15. q. 8. art. 13. dub. 2. ubi etiam citatur Joannem Gesonem Cellarium Parisiensem in regulis moralibus, ubi ponit regulam infra scriptam, videlicet: Ergo incertum & dimittitur certum in materia morali, est peccatum mortale, & significat eandem regulam, subjungens: Si tale sit incertum, quod sit mortale, non solum per conjecturas leves, sed suspitione trepidam & scrupulosam procedente ex nimio timore cadendi in via Domini, sed intelligitur, dum est tale vehementer & probabiliter incertum aequi sicut oppositum, vel magis; tunc illud quod agitur, non caret peccato mortali. Hac Geson.

Henricus Gandavensis quodlib. 4. q. 33. ubi ait: Si periturus vir novit statum Doctoris, qui sententia contra partem periculoam, nempe in qua potest esse peccatum, si ponatur in actum habere omnes bonas conditiones praedictas, aut plures ex eis, quam alii, nempe qui sententia pro parte periculoam, ut v. g. si queratur: An liceat habere plura beneficia, periculoam vocatur illa, quae affirmat: non in illa potest esse peccatum, non in opposita; novit etiam rationes eius esse efficaciores & extrinsecas autoritates, quas adducit: iste periculoam exponens se illi periculo, multo magis peccat: quia quod agi, non est ex se, sine conscientia, sed contra dictamen conscientiae & rationis rectae. Contra quod de contrahit. q. 100. ubi sic habet: Si consilio adhaerendi opinioni damnanti aliam sunt magis praevalescentes, tunc sunt nata inducere eum ad magis erodendum, quod sit illicitum, quam quod sit licitum: modo intellectus est potentia rationalis non potens non credere id, quod sibi ostenditur, ut magis creditibile: igitur talis magis erudit quod sit damnatus actus; & sic agens agit contra conscientiam reclamantem & peccat.

Antonius Cordabensis lib. 2. Quaestiorum. q. 3. ubi citans Adrianum in 4. de res. sic dicit: Argendo contra rectam rationem peccator & sed agens contra probabilioris opinionem agit contra rectam rationem quia agit contra rationem & autoritatem, cui resistere non licet. Nam ideo est probabilior opinio, quia rationabilior & quia validioribus innititur rationibus & fundamentis, quibus naturaliter convincitur intellectus, ut huic parti potius, quam oppositae assensat. Sanctus Antoninus par. 1. tit. 3. c. 10. §. 10. res. 4. vers. Reverendo, cujus haec sunt verba: Notandum, quod cum bonis conscientia potest quis tenere unam partem altius opinionis & secundum eam operari, scilicet saltem scandalu, quae scilicet pars habeat pro se notabilis Doctores, dummodo talis opinio non sit contra autoritatem expressam Sacrae Scripturae, nec contra determinationem Ecclesiae Catholicae & quod etiam ex contrarietate talium opinionum non inducatur ad dubitandum, sed hominem sibi conscientiam & credulitatem format de eo quod credit tanquam de probabiliori parte & praecipue quando quis adhuc diligentem inquirendo, an licet non invenit aliquid, quod cum sufficienter movet ad hoc, quod sit illicitum Sylvester in verb. Dubium, num. 4. Cajetan in Sic. in verb. Opinio Soc. lib. 3. de just. & jur. quaest. 15. art. 5. Navar. in c. Si quis autem, num. 53. de praescript. & in Sum. cap. 27. num. 286. vers. Quarto, & alii quos refert & sequitur Paulus Cominus in responsis moralibus lib. 5. quaest. 15. Card. Palcot. de Sac. Confess. quaest. p. 5. quaest. 13. vers. Quod verbi. Et ex Canonibus Innocentius, Joan. Andr. Abbas & alii in c. Pertuas, in 2. de simon. & in cap. Tua nos, de homic. Hostien. in proemio Damna col. 2. ubi ait: Tu ergo, perleth & intellectus iustibus & rationibus, quibus unaqueque sulcat opinio, amplectere quam malueris, & elige, cui dicis, Tu mihi sola placeat. Ex mente igitur Hostien. non potest eligi minus probabilem, quia illa non est talis, cui possit dici, Tu mihi sola placeat: & si quis hoc diceret, utique non operaretur, sed ingeret. Bald. in l. Ab eo, num. 11. C. Quomodo & quando Judex, ubi quavis dixerit: si propter intricaciones probationum hinc inde Judex dubitat, & statum municipale eum cogit pronunciare, posse illum pronunciare, quod sibi videlicet: nihilominus latum hoc temperavit dicens: tamen in sententia exprimat qualitatam probationum, ex quibus movetur, & respondet quibus non

movetur. Et idem Bald. in c. num. 35. sup. eod. ubi ait, 344 glossis discrepantibus Judicem eligere debere opinionem, cuius magis ratio intellectus sui consistit. Et Abb. in c. 2. de sent. & re judic. relatus ibi a Felino num. 15. in 7. fallens dum ait: sententiam Judicis sequentem unam opinionem in materia in qua est magnus conscientia, valere si non apparat, quae sit opinio communior & illa non sit aperte falsa. Ergo a contrario, si apparet quae sit communior, seu probabilior ex principio extrinsecas autoritates, illa est sequenda. Navar. Sum. Hispan. c. 28. addit. ad num. 283. c. 27. Et pro hac parte ex professo consultaverunt Antonius de Butrio & Petrus de Ancharano inter consilia ipsius Ancharani conf. 210. incip. Inter contraria, per totum. Bald. Angel. & Legiste in l. Si idem cum eodem §. siu. ff. De jurisd. omni. jud.

Eidem sententiae adscribendi sunt Jurisconsulti, qui affirmant, in opinionum discrepanti eligendam esse verioris; pro eodem enim usurpatur a Doctoribus nostra opinio verior & opinio probabilior, ut probatur in l. 1. prope fin. vers. Sed verior, ff. De constab. emp. junct. §. Item propterea, vers. Sed Praesuli sententia, Insti. de emp. & vendit. inter quos numerantur Gemin. conf. 48. Pro examinatione, num. 4. vers. Primam quia, & Matth. Martellum in suo Opusculo de elect. verioris opinionis, inter tract. communes vol. 6. fol. 203. Quinimo Henric. Boich. in cap. Quasitum, circa mol. vers. Et licet ista opinio, de tempor. Ordin. dicit loquendam esse opinionem tutiorem ubi agitur de periculo animae, etiam contraria opinio sit satis probabilis. Et idem repetit ibi Card. Bellarm. in 2. oppos. num. 12. vers. Et dicit hic Dominus Henricus. Nec discrepat Navar. in Manual. c. 27. n. 185. dum ait: Ad securitatem conscientiae eligendam esse ex variis bonam opinionem & quiescentiam in ad.

Quibus adjungi possunt Doctores omnes, qui sententiam ex duabus opinionibus, quarum una fit communior, alia sit verior, eligendam esse verioris, & melioribus rationibus factum. Nam cum communis opinio sit probabilis, & Novimus, de ver. signis. & latius dictum est supra in 21. fundamento his proculdubio censent non esse licitam opinionem probabilioris, relicta probabiliori, seu (quod idem est) veriori. Cujus sententiae sum. gloss. in c. 1. in ver. Rationabiliter, per illam rationem; & Abb. in pensat. notab. de his, quae sunt a major. part. Capituli, Bald. hic, & in c. 1. §. Judicem, col. par. de pac. firmam. firmam. Gemin. in c. 1. in 2. col. in 3. notab. de Sum. Trin. lib. 6. Joan. de Anan. in cap. Ita, in 1. col. de usur. Abb. conf. 1. in fin. lib. 1. & in c. Capellanus in 2. col. per illum textum de fruct. Imol. in l. Cam quidam l. 2. ff. De acquir. haered. Praepositus in c. Quis nesciat num. 7. q. 9. dist. Angel. conf. 100. Sanctissima, col. 6. Dec. conf. 259. Visti his, in princ. Sard. conf. 294. Menoch. de arbit. Judic. lib. 2. centur. 4. cas. 339. num. 21. Silvester in ver. Opinio, num. 2. Navar. conf. 9. An nepotes, num. 2. de fil. Presbiter. Et est communis opinio, telle Riminaldo Junior. conf. 405. num. 20. Imo eam tenent Joan. Andr. in fin. Abb. num. 15. & Canonista omnes in c. 1. supra eodem, ut ibi testatur Felinus num. 54. in 1. limit. Quae etiam de jure verissima est, & constat ex dictis sup. in eod. 21. fundamento; & servatur tam in Roth, quae communem opinionem non sequitur, quando apparet contrariam esse verioris & validioribus subnixam rationibus, quam in Sac. Congregatione Concilii, quae propterea in calibus contingebus saepe mandavit; ut videretur de veritate communis opinionis.

Unde his autoritatibus simul junctis, satis superque patet, hanc posteriorem sententiam videri magis communem & sivo gravitatem, sive numerum Doctorum consideremus. Et tamen ut inquit Paulus Comitulus supracit. lib. 5. in responsis moralibus, q. 15. Non sunt in delicta opinionum attendendi plures numero, qui sequuntur tanquam oves alicui alicui, sed existimanda communior illa, quam sibi vel septem Auctores Classici rem ex professo tractantes asserunt, quam probata a quinquaginta solo autoritate aliorum duobus, quod ante eum dixerat Joan. Major loco cit. in hac verba: Non semper habendus est oculus ad multitudinem dicentium, sed sapientiam cum numero considerabis; quia sicut duo vel tres debiles valent unus fortis, sic unus oculatus materiam diligenter inquirens tres alios inferiores valet. Hac ille. Consere opemio illud Exodi 23. Ne sequeris turban ad faciendum judicium. Et bonus text. in l. 1. §. Neque ex multitudine autorum, C. De vet. jur. censuend. & c. In nostra de testibus, & concordant Alexander conf. 202. in fin. in ver. Numerus, lib. 7. Post Baldum in l. Magistratus, in fin. C. Quando provocare non est necesse, & alii plures, quos adducemus infra in 4. quaest. post. tertiam conclusionem, 349 vers. Verum tamen oportet advertere. Negari autem non potest, quin Auctores, qui hanc sententiam probant, sint ex antiqua sapientia, quibus quidquid contra scripsit

Sanctus in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 11. stando li-
 nitibus autoritati, magis est deferendum, quam Doctores
 huiusmodi secundum illud Job. 12. 13. In antiquis est
 sapientia, & in multis temporibus acquiret sapientia. 39.
 1. Sententiam omnium antiquorum requiret sapientia. Et
 Eccles. 8. Non in precatori narratio iustorum, nisi enim di-
 scerent a patribus suis. Et nota Holien. in c. unic. num.
 51. & 52. & ibi etiam Joan. Andr. n. 40. & 41. de Sa-
 er. uel. quia temporis distantia videtur eis autoritatem
 attulisse Silvel. in ver. Opinio, num. 2. in fin. Pract. Pa-
 piam. in fin. Eterar. in loco ob autoritate, num. 16.
 ver. Ad unam tantum adverte. Ideoque antiqui Doctores
 magis, & vere Philosophiae auctores appellantur a Baldo
 conf. 227. num. 2. ver. Sed in hoc non conveniunt, lib.
 3. & Specular. in proemio num. 15. Tanta, inquit, nobis
 antiquitatis habitus est reverentia, ut nomina sapientum tac-
 tuerunt tradere nullo satiamur modo. Item, Antiquor cum
 reverentia lego, sine injuria recentes, dicebat Lampadius
 a Sidonio relatus. Et Plinius: Sum. inquit, ex his, qui
 miror antiquos, non tamen, ut quidam, nostrorum temporum
 ingenia despicio; imo enim qui reliquit antiquos Doctores,
 ut modernis adhaerant, non recte speris scriptis Sigornol. de
 Ordo. conf. 245. num. 45. Quod maxime procedat in opi-
 nionibus glossis, cujus autoritas omnes alias antecedit, si
 credimus Baldo in l. Cum hereditas, 4. de Off. & propterea
 idem Bald. in l. fin. 8. necessitatem, c. de bonis qua libere.
 Adhaerens, inquit, obsequens veritati; id est, glossis; & in
 perpetuum non erubi. Et in c. Conscripte, de del. & contum.
 affert Baldum formalis, sicut accidit Doctoribus volentibus
 infringere opiniones glossarum; & Cymus in l. non mortuum,
 c. de contrahen. & committan. sicut. Adversus, inquit, etiam
 idolum tuum: id est, glossam. Et plura de veterum Doctorum
 autoritate congruit Joan. Andr. ad speculat. in prin. & in
 Proximo hujus questionis. Petrus de Anchar. in Proximo
 6. & Cardinalis in Proximo Clem. & alii passim. Facit text.
 in lib. 1. ibi: & non levior apud veteres opinio est, s.
 de off. quest. & in c. de quibus 20. dist. ibi: Paritibus nonne
 invenitur quod a pluribus Senioribus quertur. Et in c. Domino
 Sancto, 50. dist. in fin. ibi: Quotiescumque in iustis Conci-
 liorum discussa sententia inveniantur, illius Concilii magis ten-
 dent sententia, cuius antiquior non potior existat autoritas.
 Nec refragatur textus in Clem. 1. §. fin. de Summa Trini-
 tate & Fide Catholica, ibi: Opinions secundum tanquam
 probabiliores & dictis Sanctorum & Doctorum modernorum
 Theologiae magis consonam & concordantem, Sacra approbante
 Concilio duximus eligendam. Etiam ex facto tunc accipit,
 ut secunda opinio quam moderni Theologi sequebantur &
 probabilior esset & magis consona dictis Sanctorum: unde
 ex eo, quod Clemens V. cum Concilio em elegerit tanquam
 probabiliores & dictis Sanctorum & modernorum Theolo-
 gorum magis consonam, non licet generaliter arguere, ut
 majores sit ponderis autoritas modernorum quam antiquorum.
 Nam verisimiliter Papa eo modo meminisset de Theologia
 antiqua, si eandem opinionem fuissent amplecti: sicut meminit
 de dictis Sanctorum, quod ad veteres referendum videtur.
 Et Augustinum adducit ibi gloss. in ver. Sanctorum. Praetera
 paulo ante Concilii Viennensis Celebrationem, de articulo
 filius Clementinis; id est, de virtutibus qua in Baptismo
 parvulis infunduntur, scripserunt Alexander de Aleis, Al-
 bertus Magnus, S. Thomas & ante eos Petrus Lombardus
 Magister Sententiarum, quos citat ibi glossa preallegata &
 ad quos verisimiliter respexerunt Patres Concilii Viennensis.
 An autem ex autoritate tantorum Theologorum sit inferendum
 ad scriptores hujus aetatis: judicent alii.
 Sed tamen, ut Theologia modernis alicui idem modernos
 Theologos opponamus: non pauci ex his numerantur, qui
 existimant esse peccatum sequi opinionem minus probabilem
 & minus tutam in concursu probabilioris ac tutoris, inter quos
 praeter Cajetanum, Navarum, Cordubam, Corradum, Co-
 mitolum, Graviam & alios supra citatos, recentior Sotus de
 Just. & Jur. lib. 3. qu. 5. & Henricus quodlib. 4. q. 33.
 Paulus Frelanellus de oblig. Missa. Pejerinus tom. 3. cap. 1.
 num. 10. Antonius Perez in Laurea Salmantina certamine 10.
 num. 55. Et ex professo tuerunt Candidus Philalethus, qui
 pium libertatem opinandi in materia morum fortiter com-
 pelcitur in suo Opusculo de opinionum praxi, questione 5.
 Antonius Merenda Probabilitatum impugnator acerissimus in
 Tractatu de Concilio &c. fere per totum; & Julius Mercurus
 de probabilitate opinionum, par. 2. praesertim art. 4. 7. & 8.
 cum pluribus sequentibus usque in finem. In specie autem
 id non licere Consilium seu Consultori animarum contra
 Vasquez & Salas, de quibus supra num. 30. tradit Thomas
 Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 9. num. 21.
 Item nec Judici, ut contra Auctores relator, num. 31. tenet
 335 idem Sanchez ubi supra cap. 10. num. 46. quamvis asserat
 contrarium quoque opinionem esse probabilem. Villalob. in
 sum. tom. 1. mach. 1. diff. 15. num. 6. Bannes in 1. 2. quass.

63. art. 4. dub. 1. ad 2. ubi resellit sententiam illorum
 qui dixerunt, in concursu opinionum probabilium posse
 Judicem judicare pro amico; & nunc secundum unam,
 nunc secundum aliam. Layman in Theolog. moral. lib. 1.
 tract. 1. c. 5. §. 3. num. 16. Malderus in 1. 2. qu. 19.
 art. 5. disp. 86. prope fin. Filiuc. tom. 2. tract. 21. c. 4.
 num. 144. Becan. in sum. tom. 2. tract. 1. cap. 4. quass. 9.
 num. 13. Tanner. in 2. 2. disp. 4. qu. 4. dub. 6. num. 128.
 Et probatur efficaciter: nam certum est Judicem in dubio
 non posse sententiam ferre: ut tenent communiter Theologi
 cum Divo Thomi in 2. 2. quass. 60. art. 2. & Jurisperiti
 in l. admonendi, post Bart. ibi num. 19. ff. de jurjur.
 Sed quando partium jura ita se habent, ut licet probabiliter
 pro una parte & probabilis pro altera: Judex dubitat tunc
 de minus probabili; imo magis dubitat, quam si ratione
 pro utraque parte essent aequae probabiles; magis enim dubi-
 tat de illa parte, qua licet sit probabilis: tamen contra
 eam urgent fortiora motiva, ut evidenter monstratum est
 supra in 11. fundamento. Ergo in tali causa Judex non potest
 Sententiam ferre pro parte minus probabili.
 Non me latet, in Causis Criminalibus, quando opinio
 circa factum, est probabilis pro reo & probabilior pro fisco;
 proterque ex Theologia modernis arbitrari eo casu Judicem
 sequi posse probabilem quam favor reo, omnia probabiliori
 quae favor fisco seu accusatori. Sic Sayr. in claus Regis lib.
 1. cap. 1. n. 13. Salon. in 2. 2. quass. 63. art. 4. controver.
 2. conclus. 2. Imo in tali causa Judicem tenent reum ab-
 solvere, cernent Salas in 1. 2. quass. 63. art. 4. controver.
 2. conclus. 2. & alii quos cumulat Diana reful. moral. in 2.
 addit. resol. 13. Movetur, quia Judex sequi non potest
 probabiliores opinionem pro fisco; cum ad condemnandum
 requirantur probationes luce meridiana clariores, juxta textum
 in l. Sciunt cuncti, c. de probat.
 Verum observandum est diligenter, Judicem hoc casu
 minime sequi opinionem minus probabilem pro reo; nam
 ad ferendam sententiam, spectandum non est an probationes
 facti praeparerent probationibus rei; sed attendi debet an ex
 processu in universum resultet talis probatio: quae sufficiat ad
 condemnandum: ut declarat Clarus in §. fin. quass. 22. &
 63. Et quidem si probatio non sit omnino plena & conclusiva,
 reus est in caru absolutio; nam regula l. Eum qui accusare
 ff. de eden. id est, actione non probante, reus absolvitur,
 maximè procedit in iudicio criminali. Dyn. conf. 43. in
 quass. num. 2. ver. super 2. & 3. Angel. Arer. conf. 63.
 Clarus num. 20. ver. Secundo principaliter; & est communis
 opinio, teste Jalone in l. Non est novum, num. 5. c. de eden. &
 Clar. in §. fin. quass. 62. in princip. & habet locum etiam
 reo nihil probante, c. unic. ut Ecclesiastica Beneficia, Bald.
 conf. 285. casus in prin. ver. respondendo, lib. 2. Ratio est,
 quia exceptio negativa pro parte rei non est probanda, c.
 Quoniam contra, ubi Lanfranc. de probat. unde Judex qui
 accusatore minus sufficienter probante, absolvit reum qui
 nihil prorsus probavit; non judicat pro reo secundum opinio-
 nem minus probabilem; sed secundum id quod est certum &
 a Legibus determinatum, gloss. in c. Juvenis, in ver. Dubio
 ver. Sed non dicitur dubia rei, quia actor non probavit
 clarè &c. de sponsal. Bartol. in l. Quoties, num. 1. ff. Si
 quis caution. Nam etiam post accusationem & inquisitionem
 super delicto; nisi delictum probetur, non praesumitur accu-
 satus vel inquisitus culpabilis; ut ait Bald. conf. 410. in causa
 & in questione num. 1. in fin. ver. Sed quia non statim,
 lib. 2.
 In practica tamen quae supra proxime dicta sunt, aliter se
 habent quam speculative dilerantur; nam, ut ait Clar. d.
 quass. 62. ubi nihil alterius superest ad agendum, tam ex parte
 accusatoris quam ex parte accusati: tunc debet Judex diligenter
 considerare processum, tam offensivum quam defensivum &
 rectè trinità pendere quid ex ipso processu resultet; &
 qualia contra reum extent indicia seu probationes quae per
 eum defensionem elisa non fuerint; si enim reus ex eis ipis
 plane convictus vel confessus, debet condemnari si simpliter
 tantum resultat contra eum probatio, est tortura subiiciendus a
 quem si justaverit, purgatus indicio est absolvendus: non
 quidem definitivè, sed capite innocentia, sed rebus sic stantibus.
 Et hanc praeticam servari in Hispania testatur Covar. varior.
 resol. lib. 1. c. 1. post num. 8. & in Gallia Rebuff. in proem.
 Conf. Franc. gloss. §. num. 18. & in Senatu Mediolanen. Clar.
 loco citato. Judices nostri absolvunt tanquam non reperitum
 culpabilem, nec de Jure puniunt; atque ita Judex qui
 ex casu reum absolvit, sequitur omnino quod justus & pro-
 babilis est: quomodo in seipso asseritur in Causis Criminali-
 bus Judicem sequi debere opinionem pro reo minus pro-
 babilem. Imò enim fiat pro reo opinio probabilior, quoties-
 cumque probationes pro fisco vel accusatore non sunt plane &
 conclusivae, juxta d. l. Sciunt cuncti, c. de probat. &
 §. Sciunt cuncti, 2. quass. 15. Neque enim ad intelligendam
 poenam ordinariam sufficienti indicia etiam vehementia, c.
 Litteras de praesumpt. Alex. conf. 2. vis processu in prin.

lib. 7. Et probabilitas opinionis non est fumanda ex probatio-
 nibus rei, qui multoties est absolvendus: etiam nihil pro-
 baverit; sed ex probationibus facti vel accusatoris ex cuius
 persona jura metimur, l. 1. in prin. ff. si pars hered. perat. l.
 fin. de rei vendit. Paul de Caltr. conf. 76. in facto isto,
 num. 2. in fin. ver. & post lib. 2. Sard. conf. 150.
 num. 89.
 366 Sed & si opinio probabilis pro reo versetur circa jus:
 tamen quidquid in contrarium sentit Villalob. in Samm.
 tom. 1. tract. 1. difficult. 15. num. 3. & 4. & alii plures:
 tenendum est omnino, Judicem sequi debere probabiliores
 opinionem etiam contra reum: ratio est, quia cum in diffi-
 cultatibus Juri rati accidat ut Judices sint certi per rei
 evidentiam: necesse est ut judicent secundum id quod est
 certum moraliter seu civiliter, sive pro reo, sive pro acu-
 satore; nam Jura qua dicunt Judices prioriores esse debere
 ad absolvendum quam ad condemnandum, cap. 3. de probat.
 eo quod factus sit nocentem absolvere, quam condemnare
 innocentem, l. absente, ff. de pan. Item dispositio l.
 respiciendum, ff. eod. quam Baldus ibi dicit esse philoso-
 phicam; procedit tantum, cum Judex versatur in dubio.
 At cum contra reum est opinio magis probabilis: Judex non
 est dubius & fide moralem seu civilem habet certitudinem,
 quam Doctores plenam credulitatem appellant: ut notat
 Bartol. communiter receptus in l. Admonendi, num. 21. &
 22. ff. de jurjur. & probatur est supra, num. 225. & num.
 369. Ergo etiam pro fisco tenetur sequi opinionem magis
 probabilem & meliorem rationibus fuit: ne aliquando agat
 contra dictamen conscientie, ut solum ostensum est supra
 in 4. fundamento pro hac sententia: id quod aliquibus
 exemplis evidenter confirmari potest.
 368 Iniquitas est aliquis de crimine lese Majestatis, eo quod
 occidit Consiliarium Principis: opinio minus probabilis
 quorundam est, quos tacto nomine refert Clarus in §. Ista
 Majestas, ver. Quatuor etiam, homicidam in hoc casu non
 esse reum lese Majestatis; si homicidium paraverit ex privato
 odio ipsius Consilarii; non autem in odium Principis. Tamen
 probabilior est opinio, homicidam indistincte incidere in
 crimen lese Majestatis pro qua in factu contingentia consuluit
 Rubens, conf. 154. Nemo autem hoc casu jure reprehenderet
 Judicem qui contra reum sequitur opinionem probabi-
 liorem, pro qua fuit iudicatum Neapoli contra reum qui
 trucidavit Andream de Henia celeberrimum feuditalem Regiae
 Joanne Consiliarium: ut refert Paris de Puceo de Syndicatu,
 fol. 124. n. 14. & Allied. sup. 1. part. Constit. Regni, rubric.
 29. num. 6.
 370 Item quamvis secundum communem opinionem pro unico
 furo magno furo suscipi non possit, secundum Angel. de
 Ubaldo inter consilia criminalia divers. conf. 71. num. 2. lib.
 2. tamen contrariam opinionem docuit Bald. in Ant. sed
 novo jure post num. 3. c. de fero, super. Nec enim dammandum
 Angel. qui in tract. de maleficis, in ver. si athen Celestem nam.
 13. dicit se illam semel practicasse, dum Perugi assideret:
 quam etiam ex Consuetudine invaluisse in Hispania, asserit
 Diaz in Practica Criminali Canonica, capit. 84. post
 num. 2.
 371 Rarius probabilis opinio est poenam, l. Unice, c. de
 rapta Virginis, non habere locum in sapiente publicam
 meretricem; atque ita teneri Doctores, testatur Hippol. de
 Martil. in d. l. unice, num. 26. & consilio Cephal. 149.
 lib. 1. Verumtamen non esset condemnandus Judex qui
 sequeretur contrariam opinionem, secundum quam Cyn. in
 eod. l. unice, asserit se vidisse aliquo ultimo supplicio passum,
 prout illam refert Allied. super 1. part. Constit. Regni, rub.
 20. num. 27. & secundum quam testatur etiam Grammaticus
 in Conf. Regni, fol. 19. col. 1. num. 2. Cum plures juvenes
 quondam meretricem & prostibulo violenter rapuissent: unum
 ex eis Florentinum qui fuit principalis, fuisse fore sus-
 pensum & alios socios pro tricennio ad Tritemes dam-
 natos.
 Et eodem modo, quamvis probabilis & communis opinio
 sit poenam, d. l. unice, c. de rapta, Virg. non habere locum
 in muliere sapiente virum: ut testatur Gilland. de divers.
 crimin. lib. 3. quass. 10. num. 23. non tamen esset de
 injustitia redarguendus, qui in judicando servaret opinio-
 nem glossae in d. l. unice, in ver. sponjam: quam etiam
 tenent communiter Doctores, teste Martil. ibid. num. 23.
 & etiam practicius in Gallia: ut refert Papez, lib. 2. de
 tract. 6. arto. 3. secundum quam & Angel. in d. l. unice,
 testatur se Florentie vidisse combusti quondam meretricem
 quae adolefcentulum ibidius causi rapuerat. Haec atque alia
 innumera passim reperimus apud Doctores, ex quibus licet
 intelligere jure agere Judicem, qui sequitur opinionem quam
 prae videtur esse probabilem: etiam contra reum &
 Causis capitalibus. Et licet jure quae de obligatione iudicandi
 secundum opinionem magis probabilem generaliter dicta sunt
 supra in 20. fundamento.
 373 Similiter nec Medico licere uti opinione probabilis absque

reatu mortalis peccati, contra Theologos supra citatos; & sup. n.
 33. Scripserunt Sot. lib. 3. de Justitia & Jure, quass. 6.
 art. 6. ad 4. Suarez 4. tom. in 3. par. disp. 26. post. 6.
 num. 32. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 1. diff. 1. num.
 6. Valquez in 1. 2. tom. 1. disp. 64. c. 4. in fin. Sanchez
 in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 42. Bonacin. de Legib.
 disp. 2. quass. 4. puncti. 4. num. 2. Becan. in sum. tom. 1.
 cap. 4. quass. 9. num. 13. Et ex Canonibus nostris tenent
 in c. Tuo nos, de homic. innoc. num. 1. Joan. Andr. circa
 prin. Anton. de Butr. num. 15. Anchar. num. 7. Joan. de
 Anan. num. 5. Abb. in §. Ad ultimum, num. 4. Felin. ver.
 Postremi stas, Angel. in verbis, Medicus num. 2. Silvester
 eod. ver. quass. 4. dub. 1. quibus in locis affirmant peccare
 Medicum, qui scilicet applicat infirmo medicamentum dubia;
 & aliqui ex eis: etiam si Medicus probabiliter cretat ea pro-
 futura: ut dictum est supra, num. 250. Reddunt rationem
 Butr. & Anchar. quia melius est egrotum relinquere in
 manu Creatoris, quam ipsum periculo exponere; & supponendo
 eum dubitabili medicinae. Quinimo adjicit Innoc. & Joan.
 de Anan. id vendere sibi locum; etiam si Medicus velle-
 miter opinetur fuisse, ut temedum hoc dubium prohibet in-
 firmo. Mirum est tamen plerisque ex Theologis supra proxi-
 me citatis ita sentire in Medico corporum, cum oppo-
 situm sentierint in Medico animarum: quasi majori charitate
 obstringamur ad procurandam valetudinem corporis, quam
 salutem animae contra ea quae in proposito dicta sunt supra
 in 19. fundamento.
 Sed nec Regem posse bellum indere, si pro utraque
 parte sint opiniones probabiles, & longe minus, si contra
 eum sit opinio probabilior contra Auctores supra citatos,
 num. 34. Cernit Valquez 1. 2. tom. 1. disp. 29. quass. 5.
 num. 224. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 1. diff. 17.
 num. 6. & 7. & alii multi. Et licet jure quae dicta sunt
 supra in 33. fundamento.
 Longè autem minus licitum esse uti opinione probabili
 in administratione Sacramentorum adversus Theologos supra
 allegatos, num. 35. Scripserunt Medina in 1. 2. quass. 131.
 art. 6. §. Ad argumenta in contrarium. Henricus de Sacra-
 mentis in genere, cap. 9. num. 4. Bartholomaeus i Ledesma
 de Sacramento in genere, dub. 5. concl. 4. Sanchez de Matrim.
 lib. 3. disp. 20. num. 4. & propterea Petrus a Soto in Iustitia
 Sacramentorum, lib. 2. de Eucharistia & Alanus lib. 1. de Eucha-
 ristia c. 39. affirmant inter diversas opiniones de materia
 Sacramenti Eucharistiae, eligendam esse tutiorem; & peccare
 eum qui utitur materia non certa: idemque vult Scot. in 4.
 disp. 11. quass. 6. & contrariam sententiam tantum admitti
 posse, cum ex opposito magnum periculum immineret: cenfer
 Sotus de Jureto, mem. 3. quass. 2. concl. 3. cui subscribit
 Navar. in c. Inter verba, in 2. ed. corollar. lib. 1. num. 133.
 11. quass. 3. his verbis: licet qui habeat opinionem ali-
 cujus partis se solum alterius formidinet, non tenetur sequi
 opinionem: si inde magnum imminet aliquid periculum &
 formido alterius appareat habet probabilitatem, quia
 periculum grave facit ut formido parceret opinio. Et
 sequitur Cardin. Bellar. lib. 2. de Jure, cap. 7. & Bassl.
 Pont. de Matrim. lib. 4. c. 25. num. 8. unde Card. Zabar.
 in Clem. unice, §. final. num. 11. de Summa Trinitate &
 Fide Catholica; scripti consilium esse, ut quidquid appareat
 de pereo extra uterum, imminente periculo mortis: baptizetur
 propter penetrabilem & occultam operationem. S. Spiritus,
 c. Multi circa med. 1. quass. 1. & Card. Paleot. in comendio
 Ordinationum pro Parochia Bononiensibus, fol. 38. Pueri,
 inquit, apparentes extra uterum matris cum brachio vel pede,
 vel digitis cum imminente mortis periculo: baptizantur; sed
 expressi vivit, iterum sub conditione: si non est baptizatus &c.
 baptizari debent. Imò etiam inborum Gabriel Valquez, tom.
 2. in 3. p. disp. 136. c. 4. & Bassl. Pont. de Matrim.
 lib. 10. c. 15. num. 5. in tali necessitate extreme, eum
 qui est in peccato mortali ministrare postea Sacramento sine
 peccato; si tempus ita urgeat, ut Ministri non sit locus
 penitentiae; reddentes rationem, quia quavis sit major virtus
 religionis erga Deum quam misericordiae erga proximum:
 tamen quia Deo plus placet ut proximo in eujus utilitatem
 institutum est Sacramentum, succurratur; quam ut difposito-
 nem alius dilectam erga Sacramentum fervemus: idèd tunc
 licite & sanctè Sacramentum in peccato mortali celebratur.
 Quam rationem, ut advertit Bassl. Pont. brevier attingit
 D. Thomas 2. 2. quass. 30. art. 4. ad 1. & hoc sensu in-
 telligit illud Otez. 6. Mijerordiam volo & non iustitiam;
 & sententiam Dei quam habetis. At vero extra causam
 necessitatis, non debet ullaatenus admitti distinctio superioris
 polita num. 35. quod in ordine ad Deum & virtutem Religionis
 non peccet Sacerdos qui utitur opinione probabili in essentia-
 libus Sacramentorum; sed tantum in ordine ad proximum.
 Quoniam minus malum est peccare contra misericordiam,
 quam contra Religionem: ut bene explicat idem Pont. ubi
 supra num. 4. unde si non licet eligere opinionem probabi-
 liorem, quando subest periculum inferendi injuriam vel perju-
 riam
 T

